

HELSINGFORS UNIVERSITET

Eurovision Song Contest som samhällsspegel

Den finländska pressens rapportering 1964-2015

Hanna Othman
Pro gradu-avhandling
Historia
Magisterprogrammet Kultur och kommunikation
Humanistiska fakulteten
Helsingfors universitet
November 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistiska fakulteten		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Magisterprogrammet i kultur och kommunikation	
Tekijä – Författare – Author Hanna Othman			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Eurovision Song Contest som samhällsspegel - Den finländska pressens rapportering 1964–2015			
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track Historia			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu-avhandling		Aika – Datum – Month and year November 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 51
<p>Tiivistelmä – Referat – Abstract</p> <p>Denna pro gradu-avhandling undersöker vilka samhällsfrågor som lyfts upp i rapporteringen om sångtävlingen Eurovision song contest. Fokus ligger på vilka frågor som tas upp i den finländska tidningspressen i artiklar som behandlar tävlingen under åren 1964-1965, 1989-1990 och 2014-2015. Det första årtalet som granskas är år 1964 eftersom Finland då deltog för fjärde gången och medverkan i tävlingen har redan etablerats som en tradition. Därefter görs nedslag med 25 års mellanrum för att kunna se hur rapporteringen har förändrats. Tidningarna som undersöks är Hufvudstadsbladet som är Finlands största svenskspråkiga dagstidning, Helsingin sanomat som är Finlands största finskspråkiga dagstidning och Iltasanomat som är en finskspråkig kvällstidning. Urvalet föll på dessa tidningar eftersom de alla getts ut under åren i fråga.</p> <p>Eurovision song contest arrangerades för första gången år 1956 av European Broadcasting Union som är en europeisk tv- och radio-union. Målet med att arrangera den första sångtävlingen var att i efterkrigstida Europa skapa en gemenskap och en europeisk identitet, dessutom ville unionen testa ny sändningsteknik. Länderna skickar en representant som sedan tävlar mot de andra ländernas sångare. Tävlingen är fredlig och texterna får inte innehålla religiösa eller politiska budskap, men då flera europeiska länder samlas på en och samma plats så kan man inte undvika att också samhällsfrågor kommer att diskuteras. Den här avhandlingen visar att också artiklarna om tävlingen som ofta hittas på nöjes- eller tv-sidorna innehåller ämnen som berör samhället, konflikter och värdefrågor.</p> <p>I avhandlingen lyfts tre teman fram per årtionde, men granskningen visar att flera av ämnena återkommer under flera år. År 1964 kan vi läsa i artiklarna att Sverige inte deltar eftersom det pågår en skådespelarstrejk i landet, också andra år har olika strejker hotat tävlingen. År 1964 hoppar en demonstrant upp på scenen under showen och kräver att den portugisiska och den spanska diktatorn ska avgå. Både år 1964 och 1965 nämns det att östeuropeiska länder som vanligtvis tävlar i sin egen sångtävling, Intervision, nu också kan se Eurovision song contest. Kalla krigets slut och Berlinmurens fall färgar rapporteringen år 1989 och 1990. Jugoslavien vinner tävlingen 1989 och står värd därpå följande år, trots att landet höll på att genomgå stora förändringar och skulle komma att splittras kort därefter. Berlinmuren föll på hösten 1989 vilket inspirerade många låtskrivare som sjöng om fred och murar i sångtävlingen år 1990. Krig och fred har varit återkommande teman i Eurovision song contest genom åren, det här samma året sjöng också Frankrike om problematiken kring rasdiskriminering men låten som vann var en hyllningslåt till att de europeiska staterna skulle gå samman i Europeiska unionen några år senare. Under 2000-talet har Eurovision song contest ofta förknippats med HBTIQ- frågor och ämnet kommer regelbundet upp i rapporteringen, speciellt år 2014 då den skäggiga dragqueenen Conchita Wurst vinner tävlingen. Ämnet nämns också år 2015 eftersom Ryssland stramat till lagen kring homosexuellas rättigheter. Rysslands representanter får utstå högljutt buanden i direktsändningen både år 2014 och 2015 eftersom landet är inblandat i Krimkrisen som pågår i Ukraina, reportrarna i alla tidningar som undersöks nämner saken. Finlands egen representant år 2015 är punkbandet Pertti Kurikan Nimipäivät som består av fyra medelålders män med funktionsvariationer. Deras medverkan sägs ha krossat fördomar i hela Europa.</p> <p>För att vara en tävling som ska handla om musik och samhörighet hinner man på 60 år få in väldigt många konflikter och samhällsfrågor. Tidningspressen hinner också under dessa år förändras, men alla år behandlar de ändå Eurovision song contest trots att intresset ibland är svagare och ibland starkare. Eurovision song contest har varit en del av det finländska tv-utbudet under så gott som hela televisionens historia i Finland och har varit tillgänglig för alla finländare.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Eurovision song contest, Eurovision, European Broadcasting Company, Europa, musik, sångtävlingar, musiktävlingar, tidningar, media, nyheter, underhållning, musik, samhällsfrågor, Hufvudstadsbladet, Helsingin sanomat, Iltasanomat			
Ohjaaja tai ohjaajat – Handledare – Supervisor or supervisors Henrik Meinander			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto, Helsingfors universitets bibliotek, Helsinki University Library			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
1.2	Källor och avgränsningar	3
1.3	Metod.....	5
1.4	Tidigare forskning	6
2	Eurovision song contest	9
2.1	Köpenhamn år 1964 och Neapel år 1965	11
2.2	Lausanne år 1989 och Zagreb år 1990	13
2.3	Köpenhamn år 2014 och Wien år 2015	14
3	Samhällsfrågor	17
3.1	Det glada 1960-talet	17
3.1.1	Skådespelarstrejken i Sverige	18
3.1.2	Demonstranten på scenen.....	19
3.1.3	Intervision - Östvision.....	20
3.2	Kalla krigets slut 1989-90	22
3.2.1	Jugoslavien.....	22
3.2.2	Murens fall	24
3.2.3	Italiens EU-sång	27
3.3	Konservativa åsikter i öst under 2010-talet	30
3.3.1	HBTIQ-frågor	30
3.3.2	Krimkrisen	34
3.3.3	Pertti Kurikan Nimipäivät	35
4	Avslutning.....	38
5	Källor och litteratur.....	40
5.1	Källor.....	40
5.2	Litteratur	43

5.3	Webbadresser	44
-----	--------------------	----

Tabeller

Tabell 1. Antalet artiklar som handlar om Eurovision song contest och antalet artiklar som tar upp samhällsfrågor.	4
---	---

Bilder

Bild 1: Europarådets flagga och Eurovisions logo.	29
--	----

1 Inledning

Demonstranter, buande, nationer som splittras och murar som faller. Det är inte ämnen som man förväntar sig att läsa om då man bläddrar fram till en artikel om sångtävlingen Eurovision song contest i en tidning. Ändå finns de där. Det kommer den här undersökningen att visa.

Eurovision song contest är ett av de få tv-program som kan stoltsera med 64 år på nacken. Den första tävlingen ägde rum i Lugano i Schweiz år 1956 och sju länder deltog. Tv-nätverket Eurovision hade precis grundats i Europa och det behövdes innehåll för nätverket. En sameuropeisk sångtävling ansågs vara ett bra sätt att testa sändningstekniken ¹ och det fanns också förhoppningar om att ett gemensamt nöjesprogram skulle före de europeiska länderna och folken samt deras olika kulturer närmare varandra. ²

Första gången som sångtävlingen sändes i finländsk tv var år 1960, redan följande år hade landet en egen representant med. Sångtävlingen har alltså funnits med i programtablån under så gott som hela den finländska televisionens historia.³ Allt som allt har Finland deltagit 53 gånger sedan år 1961. Finland har endast vunnit tävlingen en gång, år 2006. Tio gånger har landet slutat på sista plats i tävlingen.

Oberoende av hur bra eller dåligt det gått för finländarna i Eurovision song contest har tävlingen alltid väckt uppmärksamhet i den finländska pressen. Tidningarna har före finalkvällen skrivit om hur de tävlande tagits emot i värdländerna, efteråt har man analyserat varför det gick som det gick. Fast fokus är på den finländska artisten och sången, har journalisterna ofta också kommenterat andra länders låtar och vad som kan ligga bakom deras framgång eller fall. Det är här som samhällsfrågor kommer in i bilden.

Fast Eurovisionen enligt arrangörerna ska handla om musik är det nästan omöjligt att stänga ute de samhällsomvälvande saker som hänt i Europa medan tävlingen hållit på

¹ Pajala 2006, 13.

² Murtomäki 2007, 8.

³ Rundradion började göra testsändningar år 1957, men anslöts till Eurovisionsnätverket först år 1960. Murtomäki 2007, 8.

under de senaste sextio åren. Berlinmuren rasade, Jugoslavien splittrades, Europeiska unionen bildades och Ukraina och Ryssland krigade över Krimhalvön - det är endast några av de händelser som påverkat Europa. De här händelserna har förstås fått mycket uppmärksamhet i finländsk press, men främst på tidningarnas sidor för utrikesnyheter. De har ändå också slingrat in sig på nöjes- och tv-sidorna på grund av den sameuropeiska sångtävlingen Eurovision song contest.

1.1 Syfte och frågeställning

Medieforskaren Johan Fornäs anser att man kan utläsa mycket av forskning kring Eurovision song contest. Forskning av ESC ger en tillgång till strömningar i tiden. Det är som mode, det är väldigt känsliga signaler över vart tiden är på väg. Man får varje år en mätare och kan se strömningar i musik, kläder, sångtexter och i hur hela evenemanget presenteras. Det är ett språk man kan tolka och lära sig, säger han i Sveriges Radios program Studio Ett i P1.⁴

Syftet med den här pro gradu-avhandlingen är att se hur samhällsfrågor lyfts upp i ett underhållningssammanhang. Jag har valt att fokusera på de frågor som dyker upp i den rapportering som den finländska tidningspressen gör kring sångtävlingen Eurovision song contest. Jag kommer att fokusera på åren 1964-65, åren 1989-90 och åren 2014-15.

Forskningsfrågan lyder: Vilka samhällsfrågor tangeras i rapporteringen av Eurovision song contest under åren 1964-65, 1989-90 och 2014-15?

Om samhällsfrågor tas upp, vilka frågor är det som aktualiseras och hur tas de upp? Finns det en skillnad mellan rapporteringen under de olika årtionden? Finns det frågor som är ständigt närvarande genom åren eller är det samhällsfrågor som aktualiserats av just det årets politiska och samhälleliga debatt?

Både sångtävlingen och den finländska tidningspressen når ut till stora folkmängder. Runt 200 miljoner personer i hela världen ser på Eurovision song contest årligen, år 2016 var det 204 miljoner tittare.⁵ År 1989 talades det till och med om 600 miljoner tv-

⁴ Studio Ett 2013.

⁵ Facts and figures 2018.

tittare.⁶ Hela 90 procent av de finländska hushållen nåddes av tidningspressen från 1960-talet till början av 1990-talet.⁷ Finländarna hade alltså en nära relation med tidningarna och nåddes av deras budskap. Fast läsaren undvek sidorna med politik, möttes de av samhällsfrågor också på nöjessidorna, där artiklar om Eurovisionen oftast placerats.

1.2 Källor och avgränsningar

Undersökningen bygger på en läsning av tidningsartiklar från år 1964 och 1965, 1989 och 1990 samt 2014 och 2015. Det första åratalet som granskas är år 1964 eftersom Finland då deltog för fjärde gången och medverkan i tävlingen hade redan etablerats som en tradition i landet. Också året därpå granskas för att ge ett bredare material till forskningen. Undersökningen utgår från att journalistiken inte ändrats märkbart på ett år, medan ett större antal artiklar kan ge en bättre insikt i hur man skriver om samhällsfrågor i Eurovisionen. De följande åratalen ligger framåt i tiden med 25 års intervaller. På det sättet kan undersökningen påvisa hur medierna skrev både i början av Finlands medverkan, efter nästan 30 år och under de senaste åren.

Tidningarna som undersöks är dagstidningarna Helsingin Sanomat (HS) och Hufvudstadsbladet (HBL) samt kvällstidningen Ilta-sanomat (IS). Tidningarna är valda dels på basis av att de alla tre kommit ut under åratalen som undersöks. Dels är Helsingin Sanomat Finlands största dagstidning på finska medan Hufvudstadsbladet är den största dagstidningen på svenska i Finland. Kvällstidningen Ilta-sanomat ägs av samma Sanoma-koncern som Helsingin Sanomat, men eftersom det handlar om två olika typer av tidningar så hämtar de ändå olika saker till undersökningen. Resultatet i undersökningen pekar på att redaktionerna inte samarbetar då det kommer till Eurovisionsbevakningen.

Tidningsartiklarna som undersöks är från ett par dagar före tävlingen ägde rum och tre dagar efteråt. Det har vanligtvis tagit några dagar innan reaktionerna på tävlingsresultatet hinner komma från journalisterna. Det här beror dels på att tävlingen ofta tar slut först kring midnatt natten till söndagen då många tidningar redan gått i

⁶ *Hufvudstadsbladet* 8.5.1989.

⁷ Tommila & Salokangas 2000, 262.

tryck, dels i Ilta-sanomats fall kommer ingen tidning ut på söndagen. I vissa specialfall är det motiverat att ta med några artiklar som också skrivits tidigare än ett par dagar innan tävlingen. Ett sådant exempel finns i tidningarna på 2010-talet, då tävlingen föregås av semifinaler dagarna innan tävlingen vilket gör att journalisternas bevakning börjar tidigare än på 1960 och 1990-talet.

Som artiklar räknas texter som skrivits av journalister, kritiker eller ledarskribenter. Den här forskningen tar inte i beaktande insändare eller karikatyrer. Artiklar och faktarutor som endast räknar upp deltagarna tas inte heller i beaktande. Speciellt på 2010-talet är det i tidningarna mera vanligt med mellanrubriker som visuellt ser ut att bilda en ny artikel. Jag har ändå valt att räkna dem som en del av huvudartikeln.

År	Antalet artiklar om ESC	Antalet artiklar med samhällsfrågor
1964	9	4
1965	9	5
1989	11	6
1990	9	7
2014	33	16
2015	28	14

Tabell 1. Till vänster antalet artiklar som handlar om Eurovision song contest per år i de tre tidningar som jag granskar. Till höger antalet artiklar som tar upp samhällsfrågor.

Trots att Finlands enda vinst år 2006 är en speciell milstolpe för det finska deltagandet i tävlingen kommer forskningen inte att analysera artiklar från det året. Händelsens stora betydelse märks i det stora antalet artiklar som producerades. Materialet från år 2006 skulle bli ungefär lika brett som de andra åren tillsammans. Samhällsfrågor är inte heller närvarande på samma sätt i artiklarna från år 2006 som under de andra utvalda åren.

1.3 Metod

Jag kommer att använda mig av kvalitativ tematisk innehållsanalys i min forskning.

Enligt Bergström & Boréus⁸ används termen innehållsanalys framför allt då något i en text ska kvantifieras, alltså räknas eller mätas. Innehållsanalys kan ändå också användas för att på ett systematiskt sätt beskriva textinnehållet, därför brukar man göra skillnad mellan kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys.

Kvalitativ forskning lämpar sig bättre än kvantitativ forskning då materialet inte är numeriskt och strukturerat. Det här eftersom processen med att få ut informationen från texten också ofta är mindre strukturerad, mera flexibel och induktiv. Kvalitativ forskning tillåter också att man inkluderar flera olika metoder som hjälper en samla in information från materialet andra analystekniker.⁹

Tematisk analys kräver en del engagemang och tolkning av materialet från min sida. Tematisk analys handlar inte om att räkna ord eller fraser utan fokuserar på att identifiera och beskriva både underförstådda och uttryckliga begrepp i textunderlaget, alltså olika teman. Dessa teman brukar sedan omvandlas till koder som man kan analysera närmare.¹⁰

Guest et al. skiljer på ett utforskande, innehållsdrivet tillvägagångssätt och ett bekräftande, hypotesdrivet tillvägagångssätt. Skillnaden mellan dessa två sätt är att forskaren inom en utforskande studie noga läser och läser om materialet, letar efter nyckelord, trender, teman eller idéer i materialet som kommer att ge en översikt av analysen innan någon analys faktiskt sker. Det andra tillvägagångssättet presenterar materialet med färdiga hypoteser.¹¹ Den här forskningen har gjorts med den första, innehållsdrivna metoden i tankarna och artiklarna har arrangerats i tema enligt det.

Jag kommer att räkna antalet artiklar som hör till mitt material, men eftersom sättet som tidningar görs ändrats under de femtio åren som jag tittar på anser jag inte att antal

⁸ 2012, 43-44.

⁹ Guest *et al.* 2012, 6.

¹⁰ Guest *et al.* 2012, 10.

¹¹ Guest *et al.* 2012, 7-8.

artiklar eller spaltmillimetrar är jämförbara sinsemellan. Därför berättar innehållet mera än mängd.

Tillförlitligheten ifrågasätts ibland i både kvalitativ innehållsanalys och tematisk analys eftersom båda metoderna kräver en del tolkning från forskaren på ett annat sätt än om man exempelvis räknar ord i texten eller artikelns storlek i millimeter. Tolkning ingår ändå i praktiska taget varje textanalys. Enligt Bergström och Boélius¹² kan man urskilja fem väsentliga element i en tolkningssituation: texten, det sociala sammanhanget i vilken texten producerats eller konsumerats, användaren, mottagaren och uttolkaren. Dessutom kan texten tolkas som en helhet eller utifrån delarna.

Genom att vara noggrann och transparent i forskningen alla delar och använda trovärdiga metoder som mäter det som jag försöker undersöka kan forskningen ändå få god reliabilitet. En annan person ska kunna titta på samma material och med samma metod och analysverktyg och få samma resultat som jag fått.¹³

Guest et al. säger att trots en del tvistefrågor gällande tillförlitlighet tycker de ändå att tematisk analys är mycket användbar då det kommer till att fånga komplexiteten av meningar i ett material bestående av text. Det är också den mest använda metoden inom kvalitativ forskning.¹⁴

1.4 Tidigare forskning

Med tanke på Eurovision song contests långa historia och synlighet i många länder har det forskats förvånansvärt lite i sångtävlingen förrän under 2000-talet. Då forskning gjorts har den ofta koncentrerat sig på hur politik påverkat tävlingen, hur man för fram sin nationalitet i tävlingen eller tävlingens betydelse för sexuella minoriteter.¹⁵

Ur ett finländskt forskningsperspektiv har mycket av det som skrivits om Finland i Eurovision song contest behandlat den finländska skammen. Mari Pajala tar upp ämnet i sin doktorsavhandling *Erot järjestykseen! Eurovision laulukilpailu, kansallisuus ja*

¹² Bergström & Boélius 2012, 24.

¹³ Bergström & Boélius 2012, 36.

¹⁴ Guest et al. 2012, 11.

¹⁵ Pajala 2011.

televisiohistoria,¹⁶ och igen i artikeln *Finland, zero points: Nationality, failure, and shame in the Finnish media*.¹⁷ När Finland sedan vann tävlingen för första gången år 2006 resulterade det bland annat i boken *Täydet pisteet – Twelve points: Eurovision laulukilpailu Helsingissä 2007*¹⁸ som behandlar Eurovisionen i Helsingfors år 2007.

Den mest framträdande forskaren i Finland inom ämnet Eurovision song contest är Mari Pajala, docent och lektor i medieforskning vid Åbo universitet. I sin doktorsavhandling *Erot järjestykseen! Eurovision laulukilpailu, kansallisuus ja televisiohistoria* ser hon på tävlingen ur tre olika aspekter. Dels undersöker hon hur man bygger upp den finländska identiteten i tävlingen genom att titta på material från finska medier mellan åren 1961 till 2005. Dels använder hon feministiska teorier för att forska om sociala normer och så undersöker hon också hur tv-tittarkulturen ändrats sedan Finland började delta i Eurovisionen till början av 2000-talet.

Det har skrivits åtminstone en handfull pro gradu-avhandlingar i Finland som behandlar Eurovisionen. Asko Murtomäki undersökte år 1997 artisternas image i avhandlingen *Ääniteollisuuden markkinointiviestintä: artisti-imagot vuosina 1994-1997 Eurovision laulukilpailujen ohjelmalehdissä*. Janne Mämmi tittade år 1999 på metaforer i Eurovisionslåtarna i avhandlingen *Sommaren som aldrig säger nej. Om huvudteman samt metaforer i svenska och finländska Eurovisionsschlagerfestivallåtar 1958-1999*. Tapani Moisio forskade år 2003 bland annat i grannlandsröstningen i tävlingen i avhandlingen *Eurovision laulukilpailu yhteiskunnallisena indikaattorina*. Anni Haapalainen funderade på översättarens roll år 2017 i avhandlingen *”Tyhmäkin biisi alkaa yhtäkkiä elää” Kääntäjän rooli ja tekstinormien rikkoutuminen Euroviisujen suomenkielisessä tekstityksessä*. Stefanos Kelekidis undersökte år 2017 tre vinnande bidrag i Eurovisionen under tre olika årtionden i avhandlingen *Sexual and Gender Diversity in the Eurovision Song Contest: Dana International, Marija Šerifović and Conchita Wurst*.

Också på svenskt håll har det forskats i Eurovision song contest. Bland annat har svenskarna undersökt könsstereotyper och makt i tävlingen, hur bidragen i

¹⁶ 2006.

¹⁷ Raykoff et al. 2007.

¹⁸ Keskinen 2008.

sångtävlingen används för att marknadsföra ett land, studier kring hur det skrivit om den svenska representanten The Ark och könsstereotyper i de nordiska bidragen, för att nämna några.

Det har också skrivits en hel del krönikor om Eurovision song contest som *Stora schlagerboken: bakom kulisserna* av Marie Arpnäs¹⁹ och *Euroviisutriviaa vuosi vuodelta* av Ismo Loivamaa och Juha Seitajärvi.²⁰ De här böckerna är glassiga och underhållande, men bidrar inte med någon vetenskaplig information. För den här undersökningen bidrar de främst med faktauppgifter om tävlingen.

Samhällsfrågor i anslutning till Eurovisionen tas bland annat upp i boken *A Song for Europe. Popular music and politics in the Eurovision song contest* av Ivan Raykoff och Robert Deam Tobin.²¹ Under år 2018 har det också kommit ut en bok som heter *Postwar Europe and the Eurovision song contest* skriven av Dean Vuletic.

Tidigare forskning har undersökt sambandet mellan politik och Eurovisionen, men den här undersökningen är den första som tar steget vidare och tittar på samhällsfrågor i artiklar om Eurovision song contest i finländsk tidningspress.

¹⁹ 2008.

²⁰ 2007.

²¹ 2007.

2 Eurovision song contest

Eurovision song contest är en årlig sångtävling som har arrangerats sedan år 1956. Arrangör är Europeiska tv- och radio-unionen European Broadcasting Union (EBU), som bildades år 1950 av 22 medlemsföretag från olika länder, Finland representerades av Rundradion (Yle). Idag har EBU 73 medlemmar i 56 länder och en av deras funktioner är utbyte av nyhetsinslag och bilder mellan medlemsbolagen. Sedan år 1956 arrangerar EBU också Eurovision song contest.

EBU:s officiella språk är engelska och franska, därmed är också sångtävlingens enda officiella namn Eurovision song contest eller Concours Eurovision de la chanson. I den här avhandlingen pro gradu använder jag mig av det officiella engelska namnet och förkortningen ESC.

Målet med att arrangera den första Eurovision song contest var bland annat att skapa en europeisk identitet och gemenskap på den efterkrigstida kontinenten. Det gav också sångare och låtskrivare ett forum att tävla på och få publicitet. En praktisk orsak var också den att en sameuropeisk sångtävling ansågs vara ett bra sätt att testa ny sändningsteknik.

Som modell tog man den kända sångtävlingen i San Remo i Italien. I den första tävlingen deltog sju västeuropeiska länder: Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Schweiz och Västtyskland. Lugano i Schweiz stod värd. Officiellt säger man att bidragen tävlar mot varandra, men i praktiken ses det som en tävling mellan länderna. Det här har lett till en hel del diskussion om nationalitet, internationalitet och vad det innebär att vara europeisk. Tävlingen visades i finländsk tv första gången år 1960 och Finland gick med år 1961, alltså har Finland deltagit i tävlingen nästan lika länge som det funnits finländska tv-sändningar. Yle började sända regelbundna tv-sändningar år 1958. Första gången finländarna hade möjlighet att se sångtävlingen i färg var år 1968, men endast på vissa håll i landet.

Genast från början har det rekommenderats att länderna väljer sina representanter genom nationella tävlingar för att väcka så mycket intresse som möjligt. Det har fungerat och tävlingen har fått mycket publicitet i pressen, och Eurovisionen kan ses

som en typisk mediehändelse. Det är ett program som skapar nyfikenhet och spekulationer redan i förväg i medierna.²²

Tävlingen går ut på att medlemsländerna sänder en representant till sångtävlingen. Sångaren uppträder live med en låt specialskriven för tävlingen framför en publik och tv-kameror. Tidigare hade man en orkester på plats, sedan halva nittioalet har musiken varit inspelad på förväg. Efter att alla tävlande uppträtt tar man kontakt med de deltagande länderna som ger poäng till sina favoriter, man får inte ge poäng till sitt eget land. Under de första åren var det nationella juryer som gav poängen, senare har publiken fått ringa in och rösta. Bidraget med flest poäng vinner. Enligt tradition arrangeras vinnaren tävlingen nästa år.

Pajala säger att Eurovision song contest som program har både rutiner och undantag. Dels återkommer programmet varje vår och har varit uppbyggt på samma sätt redan i årtionden. Dels har det internationella direktsända programmet varit väldigt annorlunda från alla andra program i tv-tablån och fått mycket uppmärksamhet. Trots att Eurovisionen på många sätt varit likadant i årtionden har man i programmet också kunnat se många förändringar, bland annat framsteg i televisions- och kommunikationsteknologin samt modet inom populärmusiken och den föränderliga europeiska kartan.

På 1990-talet blev antalet medverkande länder fler än tjugo i och med att östeuropeiska länder också fick delta. I dagens läge har deltagarantalet legat kring fyrtio. Det är inte längre Europas geografiska gränser som bestämmer vem som får delta i Eurovisionen, utan i princip får alla länder som är medlemmar i European Broadcasting Union vara med. Också Australien har de senaste åren fått delta i tävlingen.

Eurovision song contest är en fredlig tävling och texterna får inte innehålla religiösa eller politiska budskap, och som sagt försöker den skapa europeisk harmoni. Ändå har publiken efter flera tävlingar rasat mot grannlandsröstningar och beskyllt länder för att ha köpt röster, då man inte varit nöjd med vinnaren.

²² Pajala 2006, 13.

Den här undersökningen koncentrerar sig på tävlingarna i Eurovision song contest som ägde rum år 1964 och 1965, 1989 och 1990 samt 2014 och 2015. Det första årtalet som granskas är år 1964 eftersom Finland då deltog för fjärde gången och medverkan i tävlingen hade redan etablerats som en tradition i landet. De följande årtalen ligger framåt i tiden med 25 års intervaller för att vi ska få en bild av hur tävlingen och samhällsämnen förändrats.

2.1 Köpenhamn år 1964 och Neapel år 1965

Den 21 mars 1964 arrangerades Eurovision song contest för nionde gången och Danmark var värdland. Det var första gången ett nordiskt land stod värd. Sexton länder deltog i tävlingen, men deltagarlistan reviderades då Sverige drog sig ur. Orsaken var en artiststrejk. Strejken tog slut samma dag som tävlingen arrangerades men då var det för sent att återvända. Sveriges plats hade getts till Portugal som därmed fick delta för första gången.

Under sändningen lyckades för första gången i tävlingens historia en demonstrant ta sig upp på scenen. En man hade klätt ut sig till scenarbetare och hoppade upp på scenen i Tivolis konsertsal efter Schweiz uppträdande. Han höll upp en skylt som det stod "Boycott Franco and Salazar" vilket syftade på diktatorerna i Spanien och Portugal. Mannen sågs endast en kort stund i tv-rutan innan regissören hann byta kamera. TV-tittarna fick se en bild av poängtavlan tills demonstranten hade letts av scenen.²³

Nederländernas Anneke Grönloh var den första sångaren som deltog i tävlingen vars rötter låg utanför Europa. Grönloh var född i Indonesien.²⁴ Finland representerades av Lasse Mårtensson med låten Laiskotellen, översatt Slöar. Finland blev sjunde.

Programmet finns inte bevarat på film. Det finns filmklipp av alla andra ESC-tävlingar förutom den första år 1956 samt tävlingen från Danmark 1964. Inspelningen har troligtvis förstörts i en brand i arrangören DR:s studior på 1970-talet, och ingen av de

²³ *Hufvudstadsbladet* 23.3.1964.

²⁴ Raykoff *et al.* 2007, 61.

andra tv-bolagen spelade in tävlingen. Endast en filmstump av Gigliola Cinquettis andra uppträdande efter att hon korats till segrare finns bevarat samt tävlingens ljudband.²⁵

Vinnare blev sextonåringen Gigliola Cinquetti från Italien med låten *Non ho l'età*, översatt Jag är för ung. Det betydde att Italien fick axla ansvaret för följande års tävling som följaktligen arrangerades i Neapel den 20 mars.

Arton länder deltog, det högsta antalet hittills med Irland som nykomling. Ungefär 150 miljoner människor beräknas ha följt med tävlingen eftersom sändningen för första gången också kunde ses i länderna i Östeuropa som vanligtvis tävlar i sin egen sångtävling, Intervision.²⁶

Alla länder hade sänt en solist för att representera dem. Sångarna ackompanjerades av en orkester på plats. Det fanns ingen regel gällande vilket språk man skulle sjunga på, men alla sjöng på sitt modersmål förutom Sveriges Ingvar Wixell som sjöng på engelska. Det var första gången någon deltagare sjöng hela låten på ett annat språk än nationalspråket i landet de representerade. Som en följd ändrades reglerna därpå följande år så att alla måste sjunga på ett av det egna landets nationella språk.²⁷

Luxemburg vann Eurovision song contest år 1965. Landet representerades av sjuttonåriga fransyskan France Gall som hade uppträtt med Serge Gainsbourgs komposition *Poupée de cire, poupée de son*, översatt Docka av vax, docka av sågspån. Låten var upptempo och France Galls kläder och frisyr satt i tiden. Det var första gången en popsång vann Eurovision song contest.

Finland uppträdde genast efter Luxemburg och representerades av Viktor Klimenko med den långsamma låten *Aurinko laskee länteen*, översatt Solen går ner i väst. Finland fick inte ett enda poäng av juryerna. Sista platsen och likväl noll poäng fick också Spanien, Tyskland och Belgien.

²⁵ Copenhagen 1964 2020.

²⁶ O'Conner & Lyytinen 2007, 26.

²⁷ Naples 1965 2020.

2.2 Lausanne år 1989 och Zagreb år 1990

Den 34:e Eurovision song contest hölls den 6 maj i Palais de Beaulieu i Lausanne, Schweiz efter att landets representant Celine Dion segrat året innan. Tjugotvå länder deltog år 1989.

Ett av de största samtalsämnena under tävlingen år 1989 var deltagarnas åldrar. Frankrikes Nathalie Pâque var endast elva år gammal och Israels sångare Gili Natanael var tolv. Det här fick arrangörerna att från och med året därpå instifta regeln om att deltagarna måste fylla 16 år samma år som de tävlar.

Finland klarade sig bättre än vanligt. Anneli Saaristos flamencoinspirerade *La Dolce Vita*, översatt Det ljuva livet, kom på sjunde plats. Jugoslavien vann Eurovisionen för första gången. Bandet Riva segrade med låten *Rock me*, som sitt engelska namn till trots sjöngs på kroatiska.

Jugoslaviens vinst kom bara månader innan kommunistiska regeringars fall på flera håll i Europa. Dean Vuletic skriver i *Postwar Europe and the Eurovision song contest*²⁸ att vinsten senare har getts politisk symbolism och betydelse, men då det begav sig kunde ingen förutspå vad som skulle ske i Europa under de kommande månaderna och åren. Trots turbulenta tider i Jugoslavien tog landet på sig att arrangera ESC i Zagreb den 5 maj 1990, knappt två månader före det slovenska självständighetskriget bröt ut i landet.

Berlinmurens fall den 9 november 1989 hade inspirerat en del av artisterna som tävlade i Zagreb. Norge tävlade med låten *Brandenburger Tor*²⁹ och Österrike med *Keine Mauer mehr*, översatt Inga murar mer. Andra sjöng mera universellt om temat fred och kärlek, som Storbritanniens *Giva a little love back to the world*, översatt Ge lite kärlek tillbaka till världen samt Västtysklands *Frei zu leben*, översatt Att leva fria. Också Finlands bidrag med titeln *Fri?* kan räknas till låtarna som inspirerats av Europas befrielse, trots att bandet Beat inte nämner murar men istället funderar kring vad frihet egentligen betyder. I tävlingarna år 1990 deltog också två låtar som specifikt sjunger om

²⁸ 2018, 121.

²⁹ Brandenburger tor är en stadsport i Berlin som stängdes i samband med att Berlinmuren byggdes. När muren föll blev Brandenburger tor en symbol för fred.

Europa. Irland med *Somewhere in Europe*, översatt Någonstans i Europa, och Italien med *Insieme: 1992*, översatt Tillsammans: 1992.³⁰

Det var den sistnämnda som tog hem vinsten år 1990. Italiens Toto Cutugno lovsjunger Europa i *Insieme: 1992* som börjar med orden Insieme – unite unite Europe, översatt Tillsammans – förenas förenas Europa. Årtalet 1992 som finns i namnet syftar på året då Europeiska unionen skulle ersätta Europeiska gemenskapen och Europa skulle bli ett.³¹

I tävlingen år 1990 representerades Finland för första gången av en låt på svenska. Språkregeln dikterade fortfarande att länderna måste sjunga på något av sina nationella språk. Det var också enda gången i Eurovision song contest historia som två låtar under samma år sjungits på svenska. När Pernilla Karlsson år 2012 deltog för Finland med svenskspråkiga låten *När jag blundar sjöng* Sverige på engelska. *Fri?* slutade på delad sista plats med Norge.

2.3 Köpenhamn år 2014 och Wien år 2015

Under 2000-talet hade antalet deltagare ökat så pass mycket att man nu måste arrangera två semifinaler innan finalen. År 2014 deltog 37 länder och semifinalerna arrangerades den 6 och 8 maj och själva finalen med 26 tävlande hölls lördagen den 10 maj. Danmark stod värd efter att ha vunnit i Malmö, Sverige året innan. Tävlingen arrangerades i Köpenhamn i ett gammalt skeppsvarv som hade byggts om till en arena inför sångtävlingen. Det här året framfördes sångtävlingens 1500:e låt, det råkade bli Polen som fick den äran. 195 miljoner tittare såg sändningen.³²

Det här året gjorde man en del förändringar i reglerna gällande de nationella juryerna. Tidigare hade jurymedlemmarna avslöjats först under tävlingen, men från och med nu avslöjade man deras namn redan en vecka tidigare. Det här för att vara mera transparent med processen. Dessutom berättade man efter tävlingarna hur varje jurymedlem hade röstat. Juryerna tittade på generalrepetitionen och gav poäng enligt uppträdet där.³³

³⁰ Pajala 2006, 145.

³¹ Pajala 2006, 146.

³² Copenhagen 2014 2020.

³³ Othman 2.5.2014.

Sloganen för årets tävling var *#JoinUs* vilket var ett sätt att inkorporera sociala medier i sändningen. I showerna uppmanade man tittarna att delta i diskussionerna på sociala medier med hashtaggen *#Eurovision* och *#JoinUs* och man presenterade också programledarnas användarnamn på Twitter. Under finalkvällen skrevs 5,3 miljoner tweets med hashtaggen *#Eurovision*.³⁴

För sjätte året i rad avgjordes tävlingen av det så kallade 50/50-systemet där hälften av varje lands röster kommer från en nationell jury bestående av musikproffs och hälften av telefonröster som tittarna bidragit med. Finland deltog med bandet Softengine som slutade på elfte plats i finalen med sin rocklåt *Something better*. Det här var Finlands bästa resultat sedan Lordis seger 2006. Sedan år 1999 har deltagarna fått sjunga på vilket språk som helst, det måste inte längre vara ett av landets officiella språk.

Österrike vann Eurovision song contest år 2014, landets andra seger någonsin. Segraren hette Conchita Wurst och hon är en skäggig dragqueen som sjöng låten *Rise Like a Phoenix*. Konservativa länder och ledare fördömde vinsten, medan Conchita Wurst i sitt tacktal dedikerade vinsten till alla som tror på en framtid av fred och frihet.

Österrikes huvudstad Wien var värdstad år 2015 då den sextionde Eurovisionstävlingen arrangerades. Semifinalerna hölls 19 och 21 maj och finalen den 23 maj och fyrtio länder deltog. Hela 200 miljoner tittare följde med showerna.³⁵

Eftersom det var en jubileumssändning bjöds Australien in för att tävla. Australien ligger inte i Europa men det australiensiska televisionsbolaget SBS hör till European Broadcasting Union vilket öppnar för ett australiensiskt deltagande. Dessutom har en stor del av landets befolkning utvandrat från Europa och Eurovision song contest har visats i australiensisk television i tiotals år. Det hette att det var en engångsföreteelse men Australien har sedan dess varje år fått lov att återvända till sångtävlingen.³⁶

³⁴ Biddle 2014.

³⁵ Vienna 2015 2020.

³⁶ Tonight: Australia reveals Eurovision act 2015.

Australien slutade på fjärde plats år 2015, men om de skulle ha vunnit skulle ett annat europeiskt land ha fått stå värd för tävlingarna.³⁷

Det enda landet som inte återvände från året innan var Ukraina, som meddelade att de avstår på grund av krisen i landet.

Årets slogan var *Building bridges*, översatt Bygga broar. Logotypen var klot i olika vågformationer som skulle symbolisera enighet och individualism samtidigt. Färgerna reflekterade individualism samtidigt som de byggde musikaliska broar, och visade på artisternas mångfald, sångernas variation och den mångsidiga publiken.³⁸

Sveriges Måns Zelmerlöw vann tävlingen med låten *Heroes*. Det var sjätte gången som Sverige segrat vilket gör dem till landet som vunnit sångtävlingen andra flest gånger. Irland leder fortfarande med sju vinster.

Finland deltog i tävlingen med punkbandet Pertti Kurikan Nimipäivät. Bandet gjorde dels historia genom att framföra den kortaste låten någonsin: *Aina mun pitää* var endast 1,25 minuter lång. Dessutom bestod bandet av fyra män med funktionsvariation, vilket väckte mycket uppmärksamhet också internationellt. En del ansåg att Finland utnyttjade männen medan andra applåderade att det finska folket gav männen utrymme på en stor internationell scen. Mera om det här senare i nästa kapitel. Men Finland kom hur som helst inte vidare från semifinalen.

³⁷ Ekstrand 2015.

³⁸ Eurovision 2015 theme artwork is here 2015.

3 Samhällsfrågor

I det här kapitlet kommer jag att titta på materialet från tidningarna och analysera innehållet i det. För varje årtionde lyfter jag fram tre samhällsfrågor som behandlas i artiklarna och återger vad den finländska pressen skriver om det och också sätter ämnet i ett större sammanhang. Jag kommer samtidigt att ge en kort översikt av hur medielandskapet såg ut i landet under den här tiden.

3.1 Det glada 1960-talet

Fram till 1960-talet var radion den främsta källan till information, åsikter och underhållning för européerna.³⁹ Under 1960-talet växte televisionens popularitet och år 1970 fanns det redan en svartvit tv per var fjärde Västeuropé. Under 1960-talet fanns det endast en eller två kanaler per land, och de var alla statsägda och väldigt strikt kontrollerade. Dessutom sände de program endast några timmar per dag. Oberoende det snäva utbudet hade televisionen en omvälvande social påverkan. Det gav också isolerade samhällen långt borta en gemensam visuell upplevelse och kultur. Det gjorde också att nationell politik började intressera allt fler, då de elitistiska politikerna i huvudstaden inte längre endast var stela röster på radion eller livlösa fotografier i tidningen.⁴⁰

År 1961 då Finland för första gången deltog i Eurovision song contest fanns det i Finland 200 000 tv-licenser, av vilka 40 procent fanns i Helsingfors. Under 1960-talet ökade antalet televisioner i Finland snabbare än man hade förväntat sig och i slutet av årtiondet var antalet tv-licenser redan uppe i en miljon.⁴¹ År 1960 var dagstidningarnas totalupplaga knappa 1,9 miljoner i Finland.⁴² Från 1960-talet till 1990-talet innan lågkonjunkturen var tidningspressens täckning cirka 90 procent av hushållen.⁴³

³⁹ Judt 2010, 343.

⁴⁰ Judt 2010, 345-346.

⁴¹ Pajala 2006, 112-113.

⁴² Tommila & Salokangas 2000, 219.

⁴³ Tommila & Salokangas 2000, 262.

3.1.1 Skådespelarstrejken i Sverige

År 1964 deltog Sverige inte i Eurovision song contest på grund av en skådespelarstrejk. Strejken avblåstes dagen innan Eurovisionens final, men eftersom landet inte ens hade kunnat ordna en nationell uttagning av låtar på grund av strejken så kunde de inte delta. I 111 dagar, från den första december 1963 till 26 mars 1964 hade skådespelare stödda av bland annat manusförfattare strejkat eftersom de ville ha löneförhöjning. Det handlade om frilansarvoden för skådespelare, sångare och regissörer vid televisionen och radion. Sveriges Radio ville inte gå med på att justera löneeftersläpningen och svarade på strejken med lockout. Författare, dramatiker, tonsättare och andra konstnärer anslöt sig med sympatiåtgärder.⁴⁴

I en artikel i Hufvudstadsbladet, på samma sida som artikeln om ESC, kan vi läsa att det är landets första kulturarbetarstrejk.⁴⁵ Som ett resultat av strejken fick 2 000 personer lönelyft, en höjning på ungefär 53 procent för medverkan i radion och 35 procent för medverkan i tv. Alla tre tidningar som jag undersöker nämner skådespelarstrejken i samband med artiklar om Eurovision song contest.

Liknande kulturarbetarstrejker har inte påverkat något annat lands medverkan i Eurovisionen, men hot om strejk har använts i vördlandet för att pressa arrangörerna. År 1977 fick tävlingen flyttas framåt för att engelska BBC:s kameramän strejkade. Nederländerna erbjöd sig att arrangera tävlingen istället, men då satte det holländska fackförbundet för televisionsarbetare ner foten och meddelade att de stöder sina brittiska kolleger. Tävlingen kunde arrangeras den 7 maj, fem veckor försenat efter att arbetskonflikten på BBC löst sig.⁴⁶

År 1996 hotade dirigenterna med strejk strax innan tävlingen, då norska NRK hade meddelat att de för att spara tid inte tänkte presentera dirigenterna för tv-tittarna. Dirigenterna fick som de ville och också det här året fick de buga till tv-kamerorna innan de svängde sig om för att leda orkestern.⁴⁷

⁴⁴ Teaterförbundet 2000.

⁴⁵ *Hufvudstadsbladet* 21.3.1964.

⁴⁶ O'Connor & Lyytinen 2007, 68.

⁴⁷ Oslo 1996 2020.

3.1.2 Demonstranten på scenen

Det verkar finnas belägg för att Hufvudstadsbladet hade en person på plats i Köpenhamn för Eurovision song contest år 1964. I artikeln från fredagen den 21.3, dagen före finalen, antyder deras reporter att han eller hon pratat med publiken på generalrepetitionen kvällen innan finalen om vad de tror om Finlands Lasse Mårtenssons chanser att vinna tävlingen. I artikeln beskriver man också hur konsertsalen är ”rustad som till en bättre politisk toppkonferens”. I HBL:s artikel från måndagen efter finalen beskriver reportern sådant som enligt samtida källor inte syntes i tv-rutan.

Förmodligen observerade alla tv-tittare att något dramatiskt inträffade under föreställningen samtidigt, som ett rop hördes i salongen. Den danska programledarinnan Lotte Weaver ryggade tillbaka med skräck i ansiktet. Men kameramännen var alerta och svängde sina kameror så att miljonpubliken aldrig fick se vad som vållat oron. Mitt under sändningen trängde sig nämligen en ung man in i salongen. Han bar på en stor skylt med texten ”Bojkotta Franco och Salazar”. Demonstranten övermannades snabbt och fördes ut ur lokalen och överlämnades till polis som förde honom till närmaste polisstation. Mannen vägrade att uppge sin identitet, men det uppgavs att han var medlem av Grupp 61 – en organisation med antifascistiska mål.⁴⁸ (k o o, HBL 1964)

Det här var första gången som en demonstrant trängt sig upp på Eurovisionsscenen under en livesändning. Enligt John Kennedy O'Connor i *Euroviisut - virallinen historia*⁴⁹ hade mannen klätt ut sig till scenarbetare och efter Schweiz uppträdande, som var det tredje sista numret, hade han tagit sig ut på scenen. Enligt O'Connor hann mannen synas i tv-rutan en liten stund innan regissören hann byta bild till andra kameror. Enligt andra källor syntes demonstranten inte alls i tv-rutan, vilket kan få stöd av att ingen av de andra tidningarna som jag tittar på skriver ett enda ord om mannen. Ilta-sanomat skriver i alla fall att de ringer upp Lasse Mårtenson på hans hotellrum. Det går inte heller att i efterskott kolla hur det verkligen gick till, eftersom inga inspelningar av det här årets tävling finns bevarat. Under de första åren var det oftast endast vördlandet som spelade in tävlingen på band, vi ska minnas att tävlingen sändes live.

⁴⁸ Hufvudstadsbladet 23.3.1964.

⁴⁹ 2007, 24.

Men på 1970-talet brann Dansk radios arkiv upp, och man tror att den enda kopian förstördes i den branden.

Franco och Salazar var diktatorerna som vid den här tiden härskade i Spanien och Portugal. Eftersom Sverige inte deltog det här året hade man tillåtit Portugal att för första gången delta. Spanien hade varit med sedan 1961. Mannen med plakatet representerade Grupp 61 som var en utbrytningsgrupp från danska Socialistisk Folkeparti. Enligt Luisa Pinto Teixeira och Martin Stokes i *Empire of Song: Europe and nation in the Eurovision song contest*⁵⁰ hade gruppen också hotat bomba Tivoli om Portugal tillåts tävla. Det blev det inget av, men man kan tänka sig att säkerhetsvakterna kunde förvänta sig att de skulle göra någonting. År 1964 markerade 30 år sedan Spaniens Francisco Franco hade kommit till makten och 32-årsjubileum för António de Oliveira Salazars Estado Novo-regim.

På grund av EBU:s val att vara opolitiskt har de aldrig kritiserat eller sanktionerat auktoritära stater som Grekland, Portugal och Spanien eller andra länder som finns representerade inom deras organisation.⁵¹

3.1.3 Intervision - Östvision

År 1964-65 är Eurovisionen verkligen ännu en tävling för Västeuropa. Länderna som tävlar är Nederländerna, Storbritannien, Spanien, Irland, Västtyskland, Österrike, Norge, Belgien, Monaco, Sverige, Frankrike, Portugal, Italien, Danmark, Luxemburg, Finland, Jugoslavien och Schweiz. Jugoslavien var det enda kommunistiska landet som fick delta eftersom de var alliansfria och hade vid ett tidigt skede tagit avstånd från Stalins politik.⁵² I HBL och HS kan vi läsa att programmet också sågs i Tjeckoslovakien, Polen, Rumänien och Sovjet.

Östländerna har visat stort intresse för tävlingen i år: hela sex observatörer var på plats för att sondera möjligheterna för deltagande i framtiden.⁵³
(okänd, HBL 1965)

⁵⁰ Tragaki 2013, 191.

⁵¹ Vuletic 2018, 82.

⁵² Vuletic 2018, 91.

⁵³ *Hufvudstadsbladet* 21.3.1965.

Där västeuropa hade European Broadcasting Union EBU och Eurovision, så hade länderna öst om järnridån International Radio and Television Organisation OIRT och Intervision som grundades 1946. OIRT var alltså ett östeuropeiskt tv- och radiosamarbetsorgan som skulle producera innehåll som medlemsländerna kunde visa åt folket. EBU och OIRT samarbetade, deras första möte hölls i Finland 1957 med Yle som värd. Finland var det enda landet som var en aktiv medlem i båda unioner och befann sig geopolitiskt mellan öst och väst samtidigt som landet höll sig neutral i politiska frågor under den här tiden.⁵⁴ Enligt Dean Vuletic märkte öststaterna att deras folk visade ett intresse för västerländsk populärkultur och kände då att också de måste producera alternativ som kändes lockande men med en ideologi som gick bättre ihop med kommunismens budskap.⁵⁵

Också i Östeuropa arrangerades flera musikfestivaler, exempelvis Zagreb Festival i Kroatien, Golden Orpeus festivalen i Bulgarien och Golden Stag festivalen i Rumänien. År 1961 arrangerades Sopot International Song Festival för första gången i Polen. Sopotfestivalen blev OIRT:s version av Eurovision song contest. Under åren 1977-1980 kallades tävlingen Intervision Song Contest men hölls fortfarande i Sopot. EBU var mycket sträng med vem som fick delta i Eurovision song contest, medan OIRT bjöd in också västerländska tävlande. Exempelvis år 1966 vann amerikanska Lana Cantrell, 1971 brittiska Samantha Jones och 1974 och 1980 finländska Marion Rung. Trots att Finland klarade sig bättre i Sopotfestivalen märkte Yle att festivalen ändå inte drog finska tittare på samma sätt som ESC. Dels ansågs sändningarna vara av en sämre teknisk kvalitet, dels ansåg publiken att västerländsk populärmusik är bättre än både östeuropeisk och inhemsk.⁵⁶

Sopot International Song Contest hade paus mellan år 1981 och 1983 på grund av oroligheter i Polen. I slutet av 1980-talet föreslog norska NRK att man skulle skapa en internationell sångtävling för både väst- och östeuropeiska stater samt resten av världen. Det blev inget av förslaget eftersom det mellan 1970 och 1989 redan fanns en World Popular Song Festival som årligen arrangerades i Tokyo. Dessutom skulle det politiska

⁵⁴ Vuletic 2018, 102.

⁵⁵ Vuletic 2018, 94.

⁵⁶ Vuletic 2018, 109.

läget så småningom ändras i Europa och år 1993 gick OIRT samman med EBU och flera öststater kunde delta i Eurovision song contest.⁵⁷

3.2 Kalla krigets slut 1989-90

Tidningarna var fortfarande lika populära i Finland år 1989-90 som de hade varit på 1960-talet. Från 1960-talet till 1990-talet innan lågkonjunkturen var tidningspressens täckning cirka 90 procent av hushållen.⁵⁸ Televisionen hade också befest sin plats och år 1982 utlöstes redan den miljonte licensen för färg-tv.⁵⁹

3.2.1 Jugoslavien

Genom artiklarna i Ilta-sanomat får man bilden av att något är i görning i Europa. Anneli Saaristo tävlar med låten *La dolce vita* och berättar att hon gång på gång får svara på frågan varför en finländare tävlar med en låt som går i spanska toner. Låten sjungs på finska, vilket reglerna kräver, men i refrängen uttrycks några spanska ord. Hon säger att hon tycker om latinsk musik och flamenco, och att spanjorerna för all del nästa år kan delta med en sång som låter finländsk. Europas gränser håller ändå på att krossas.

I Ilta-sanomats artikel från måndagen efter tävlingen förundrar man sig över Jugoslaviens vinst. Det jugoslaviska bandet Riva hade inte funnits bland vinnarfavoriterna före tävlingen och ”kom från ingenstans” enligt journalisten Kirsi Hyytiäinen. På två olika ställen i artikeln understryks det att segern betyder att tävlingen nu för första gången går till ett socialistiskt land.

Serbokroatian kielellä maalleen ensimmäisen Euroviisu-voiton tuonut Riva-ryhmä ... sen menestyminen tietää ensi vuoden Euroviisuja Jugoslaviaan, ensimmäisen kerran sosialistiseen maahan ja todennäköisesti Zagrebiin.
Talousvaikeuksien ja maan eri kansallisuusongelmien kanssa painiskelevalle Jugoslavialle kisojen järjestäminen ei ryhmän edustajien

⁵⁷ Vuletic 2018, 111.

⁵⁸ Tommila & Salokangas 2000, 262.

⁵⁹ Ylen vuosikymmenet 2015.

mukaan ole ongelma, vaikka sveitsiläistenkin järjestämät kisat maksoivat lähes 15 miljoonaa Suomen markkaa.⁶⁰
(Kirsi Hyytiäinen, IS 1989)

Översättning: Riva-gruppen hämtade hem segern för första gången till sitt land med en låt på serbokroatiska. Det betyder att Eurovisionen ordnas nästa år i Jugoslavien, för första gången i ett socialistiskt land och högst antagligen i Zagreb. Jugoslavien har finansiella problem och också problem med de olika nationaliteterna inom landet, men enligt talesmän för gruppen ska det inte vara ett problem. Trots att tävlingen kostade de schweiziska arrangörerna nästan 15 miljoner finska mark.

Fast Jugoslaviens deltagande i Eurovision song contest underströk att det var det mest kulturellt liberala, moderna och öppna kommunistiska staten i Europa så var det ändå en stat med endast ett parti och all politisk opposition kvävdes.⁶¹ Dean Vuletic skriver att när man nu efteråt tänker tillbaka på Jugoslaviens oförutsägbara vinst den 6 maj så är det lätt att läsa in politisk symbolism, men att det fortfarande var omöjligt att då veta vad som låg framför Europa den hösten.⁶² Jugoslavien fick tolv poäng av Storbritannien, Irland, Turkiet och Israel.

Under de tre årtionden som Jugoslavien deltog i Eurovision song contest klarade de sig aldrig nämnvärt bra. Det här ledde till att man inom landet funderade mycket på om de inte var tillräckligt västerländska och moderna, Västeuropa hade kanske också svårt att ta till sig deras slaviska språk. Under 1980-talet verkade landet äntligen ha hittat rätt och klarade sig rätt bra flera år i rad innan segern 1989. Men medan Jugoslavien äntligen fick kulturell framgång på Europas scener så hade befolkningen och politiska ledare börjat ifrågasätta värdet i en gemensam jugoslavisk kultur och politisk identitet. Istället började de betona kroatiska, serbiska, slovenska och andra nationella identiteter vilket slutligen ledde till slutet för Jugoslavien.⁶³

Eurovision song contest arrangerades i Jugoslavien året efter landets seger, trots att Europa och Jugoslavien genomgick stora förändringar i dessa tider. Zagreb valdes som

⁶⁰ *Iltä-sanomat* 8.5.1989.

⁶¹ Vuletic 2018, 113.

⁶² Vuletic 2018, 122.

⁶³ Raykoff *et al.* 2007, 84.

världstad eftersom bandet Riva som vunnit året innan var från Kroatien. Zagreb är Kroatiens huvudstad. Landet arrangerade den 35:e Eurovisionssångtävlingen trots politiska och ekonomiska hårda tider. Tävlningen hölls den 5 maj 1990, och det var också runt dessa tider som de första valen med flera partier sedan världskrigen ägde rum i Kroatien.⁶⁴

3.2.2 Murens fall

Att Berlinmuren hade fallit året innan och att européerna tänkte på fred märktes i många av låttexterna år 1990, och både Hufvudstadsbladet och Helsingin sanomat nämner det i sina artiklar. Ilta-sanomat koncentrerar sig mera på de tävlandes utseenden, hur de klär sig och hur de beter sig. Att landet håller på att upplösas märks främst i att arrangemangen får kritik.

Fred, frihet och kärlek är de vanligaste ämnena i årets schlagertexter. Också de politiska skeendena i Östeuropa sedan hösten 1989 har inspirerat flera textförfattare. Norges bidrag heter Brandenburger Tor och handlar om rivningen av Berlinmuren.

- Jag var vid muren när den revs, och jag såg hur människorna från vardera sidan gränsen omfamnade varandra säger Norges solist Kjetil Stokkan. Det gjorde ett så starkt intryck på mig att jag beslöt att föreviga händelsen i en sångtext.⁶⁵

(Kim Lund, HBL 1990).

I Hufvudstadsbladets artikel från samma dag som finalen klargör Kim Lund för vad årets låtar handlar om. Förutom Norges låt om Brandenburger Tor sjunger också Österrikes Simone om de rivna murarna; *Keine Mauern Mehr* översatt Inga murar mer heter Österrikes bidrag. Sveriges representanter ser aningen kritiskt på det faktum att så många texter handlar om höstens händelser i Östeuropa. ”Det finns en risk för att det blir för patetiskt om man i en schlagermelodi har politiska texter. Schalger är ju trots allt bara underhållning, medan det som har hänt i Östeuropa är allvar och långt ifrån underhållning” säger Frank Ådahl och brodern Simon instämmer. Sveriges låt handlade om kärlek. Också Finlands bidrag med titeln *Fri?* kan räknas till låtarna som inspirerats

⁶⁴ Raykoff *et al.* 2007, 94.

⁶⁵ Hufvudstadsbladet 5.5.1990.

av Europas befrielse, trots att bandet Beat inte nämner murar men istället funderar kring vad frihet egentligen betyder.

Också problematiken kring rasdiskriminering uppmärksammades det här året i Frankrikes bidrag, som hette *White and Black Blues*, översatt Vit och svart blues. Eurovision song contest var en nästan helt vit tävling i väldigt många år. Nederländerna var det första landet som representerades av en sångare med annan etnisk bakgrund enligt populärmusikforskaren Lutgard Mutsaers.⁶⁶ Anneke Grönloh som tävlade år 1964 hade sina rötter i Indonesien som var en gammal nederländsk koloni. Två år senare, år 1966 representerades Nederländerna av en svart kvinna, jazzsångaren Milly Scott med afrikanska och surinamesiska rötter. Nederländerna var det land som skickade flest färgade sångare till tävlingen, hela 14 mellan år 1956 och 2005. Frankrikes var det andra landet någonsin att skicka en svart representant i och med Joëlle Ursull år 1990. Storbritannien följde efter först år 1998 med Imaani, och Sverige år 2002 med gruppen Afro-Dite.

Också efter tävlingen fortsätter Hufvudstadsbladets journalister att skriva om hur Europa var en röd tråd i årets låtar. Under rubriken Euroeufori Europas melodi summerar Heidi Avellan årets tävling

Den typiska schlagn i år var en euroeuforiska lovsång till samarbete över gränserna, integrationen och raserade murar. ... Att ett aktuellt tema inte är hela hemligheten bevisades av att Norges Brandenburger Tor inte lyckades klättra högre upp än Fri, trots det populistiska temat, liksom inte heller den andra mursången. Österrikes Keine Mauer Mehr placerade sig bättre. Irlands eurolåt Somewhere in Europe hörde däremot till absoluta toppen och kom på delad andra plats med Frankrikes superlätta inlägg i apartheidproblematiken White&Black Blues.⁶⁷
(Heidi Avellan, HBL 1990)

Det här är ändå på inget sätt det första året som man i Eurovision song contest sjunger om fred. Dean Vuletic säger att fred blev ett populärt tema från och med halva 1960-talet eftersom det är universellt tilltalande och symboliserar det internationella samarbetet som också tävlingen symboliserar. Men bara för att sångerna innehöll en hel

⁶⁶ Raykoff *et al.* 2007, 61.

⁶⁷ Hufvudstadsbladet 7.5.1990.

del banala referenser till fred så betyder det inte att Västeuropa hade glömt sin egen historia med krig. Trots att inga krig har utspelats sig mellan de västeuropeiska länderna sedan andra världskriget, så har de medverkat i krig på andra kontinenter samtidigt som det fanns den konstanta rädslan för att kalla kriget skulle blir varmt, alltså aktiveras.⁶⁸

Den första Eurovisionssången som hänvisade till krig var det franska bidraget *Le chant de Mallory*, Mallorys sång år 1964. Den handlade om flickan Mallorys kärlek till en soldat som hade åkt för att kriga på Irland. Sånger om krig blev mera politiskt laddade mot slutet av 1960-talet då Vietnamkriget intensifierades, och också på 1980-talet då stämningarna blev mera laddade under kalla kriget. Då Västtyskland vann tävlingen år 1982 med låten *Ein bisschen frieden*, översatt En liten bit fred, höll man i Västeuropa på att protestera mot både NATO:s planer på att installera missiler i Västtyskland, samt mot Falklandskriget och kriget mellan Sovjet och Afghanistan. Finland har också tagit ställning med protestsången *Nuku pommiin*, översatt Försov dig. Kojos låt var emot kärnvapenkrig, och ett av få bidrag som under kalla kriget nämnde ordet Europa.⁶⁹

Alla låtar som tävlar i Eurovision song contest ska godkännas av den så kallade referensgruppen som är en kommitté bestående av tio personer från olika europeiska länder med verkställande makt över tävlingen. Referensgruppen kan exempelvis bestämma om de tycker att en låt bryter mot någon av tävlingens regler, som exempelvis paragrafen om att låten inte får innehålla politiska budskap. Den här paragrafen verkar tolkas olika från år till år, men ledde till att Georgien drog sig ur tävlingen år 2009. Låten som Georgien ville delta med hette *We Don't Wanna Put In*, översatt Vi vill inte sätta in. Orden ”put in” verkade referera till Vladimir Putin som just då var Rysslands premiärminister. Georgien var i krig med Ryssland i en veckas tid år 2008 då Ryssland stödde georgiska utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien. Eurovision song contests referensgrupp bad alltså Georgien att välja en annan låt eller ändra på låtens lyrik eftersom de tyckte att låten innehöll ett politiskt budskap. Georgiska tv-bolaget GPB beslöt sig då att för att inte delta, vilket ändå skulle ha varit besvärligt eftersom finalen det året arrangerades i ryska huvudstaden Moskva. De

⁶⁸ Vuletic 2018, 127.

⁶⁹ Vuletic 2018, 128.

baltiska rundradiobolagen övervägde att bojkotta Eurovision song contest år 2009 för att visa sitt stöd för Georgien mot Ryssland, men gjorde det inte sist och slutligen.⁷⁰

3.2.3 Italiens EU-sång

En låt som referensgruppen inte hade ett problem med trots en klar politisk vinkel var Italiens hyllningslåt till Europeiska unionen. Låten vann sångtävlingen den 5 maj som råkar vara samma dag som man firar Europarådets Europadag. Låten *Insieme: 1992* börjar med orden *Insieme – unite unite Europe* alltså översatt *Tillsammans – förena er, förena er Europa*.

Italiens Toto Cutugno i sin tur har tagit fasta på den europeiska integrationen, alla tillsammans 1992 heter det italienska bidraget som handlar om hur fint allt blir när Europa integreras.⁷¹
(Kim Lund, HBL 1990)

Årtalet 1992 i namnet *Insieme: 1992* hänvisar till året då det var meningen att Maastrichtfördraget skulle träda i kraft och Europeiska gemenskapen skulle övergå i Europeiska unionen. Slutligen skrev man under fördraget den 7 februari 1992 men det trädde i kraft först den 1 november 1993. Året 1992 hade ändå redan vid decennieskiftet fått en mera symbolisk betydelse för något betydelsefullt. Sångaren Toto Cutugno var under uppträdandet festligt nog klädd i helvitt och klämde hårt ihop sina händer för att riktigt understryka samhörigheten. På scenens bakvägg projicerades stjärnor, främst i gult och blått. Mari Pajala skriver att den allvarliga och ödesdigra musiken och lyriken som var full av symbolik ger en bild av att något stort men aningen vagt är på kommande. Som om det skulle vara något mera än ett ekonomiskt samarbete. I lyriken nämns samvaro, frihet och drömmar. Den europeiska integrationen framförs som en kärlekssång, eftersom Toto Cutugno pratar till en person. ”Du och jag” är tillsammans under samma himmel och flagga. Samtidigt sägs det också att det handlar om en italiensk sång ”till dig”, så de enskilda länderna finns kvar.⁷²

⁷⁰ Vuletic 2018, 136-137.

⁷¹ *Hufvudstadsbladet* 5.5.1990.

⁷² Pajala 2006, 146.

Den typiska schlagern i år var en euroeuforiska lovsång till samarbete över gränserna, integrationen och raserade murar. Den mest utpräglade vann foljdriktigt, Italiens Insieme: 1992 kunde användas som reklamjingle för EG.⁷³

(Heidi Avellan, HBL 1990)

Trenden att sjunga om Europa fortsatte ändå inte längre nästa år utan blev något ganska unikt för Eurovision song contest år 1990.⁷⁴ Här kan också konstateras att European Broadcasting Company aldrig styrdes av Europarådet, Europeiska rådet eller någon annan västeuropeisk organisation. Enligt Dean Vuletic var EBU:s ledare ”practical internationalists” praktiska internationalister, inte ”ideological Europeanist” ideologiskt för Europa. EBU:s tjänstemän var inte ens i början så värst ivriga på att kalla deras programdelningstjänst Eurovision, men namnet blev snabbt populärt och fastnade. Namnet yttrades första gången år 1951 av en brittisk journalist vid namnet Georg Campey som i en artikel i *Evening Standard* använde termen när han refererade till att nederländska rundradiobolaget NTS hade sänt ett program producerat av BBC.⁷⁵

Det här sagt så drog EBU och Europarådet förstås nytta av varandra. Europarådet såg till att det fanns lagliga ramar för EBU att fungera inom i de olika länderna, och Europarådet ansåg att EBU hjälpte främja idén om Europa som en helhet.⁷⁶ En till sak som förenar EBU, Europarådet och Europeiska ekonomiska gemenskapen är användningen av en cirkel med tolv stjärnor som sin symbol. EBU blev den första internationella organisationen att officiellt anta en egen form av den här symbolen. EBU lade till strålar som symboliserar det internationella samarbetet med olika lokala, nationella rundradiobolag. Logon ritades först av Timothy O’Brien från BBC år 1954, och han hade blivit inspirerad av de förslag på symboler som Europarådet bollade med. Eurovisions logo ses ofta med det nationella tv-bolagets logo innanför cirkeln.⁷⁷

⁷³ Hufvudstadsbladet 7.5.1990.

⁷⁴ Pajala 2006, 147.

⁷⁵ Vuletic 2018, 30-31.

⁷⁶ Vuletic 2018, 31.

⁷⁷ Vuletic 2018, 33.

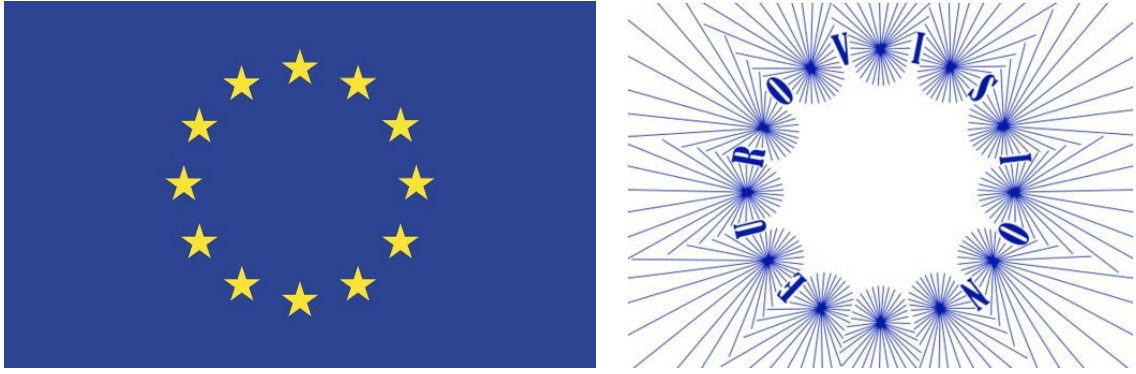

Bild 1: Europarådet och Europeiska unionens flagga till vänster, till höger Eurovisions logo som användes fram till år 1993.

Under slutet av 1980-talet figurerade ändå Europeiska ekonomiska gemenskapen flitigt i Eurovision song contests sändningar. Det var i och för sig förstaeligt år 1987 då sångtävlingen arrangerades i Belgiens huvudstad Bryssel som var och är ett centrum för internationell politik och diplomati i och med att många organisationer har sitt högkvarter där. Erkki Toivanen fungerade som kommentator för den finska sändningen och började kvällen med att önska tv-tittarna och radiolyssnarna välkomna till ”det sjungande Europa” och till ”Europeiska gemenskapens hjärta”. Sändningen började med en video där olika delar av Belgien presenterades och då ett minnesmärke av slaget i Waterloo visades i bild berättade Toivanen att den påminner oss om en tid då Europas historia gjordes med ett svärd i handen. Nuförtiden gör man Europas historia i Europeiska gemenskapens huvudstad Bryssel dit ”eurokraterna” kommer för att ”fälla gränserna mellan olika folk”. Toivanens tolkning är alltså att Europeiska gemenskapen i första hand betyder fredligt samarbete och att sudda ut gränser. Det här vurmandet för Europa berodde inte endast på att tävlingen hölls i Bryssel utan också på att även den här finalen ägde rum på Europadagen. Programledaren Viktor Laszlo önskade därmed tittarna välkomna till Europeiska ekonomiska gemenskapen 30-årsfest. Som mellanakt visade man en video som skulle skildra Europa. I filmen fick man följa med personer som gjorde olika aktiviteter på olika håll i Europa medan animerade gula stjärnor flög fram genom landskapet. Till sist besteg några bergsklättrare ett berg och reste Europeiska ekonomiska gemenskapens flagga på toppen. Mari Pajala anser att den här sortens videor gav en snäv bild av Europa och endast visar de västra och centrala delarna. Av de 22 länder som tävlade år 1987 var endast 12 medlemsländer.⁷⁸

⁷⁸ Pajala 2006, 143-144.

3.3 Konservativa åsikter i öst under 2010-talet

3.3.1 HBTIQ-frågor

Efter att Österrikes skäggiga dragqueen Conchita Wurst tog hem segern i Eurovision song contest år 2014 kallade Helsingin sanomat det för “suvaitsevaisuuden voitto”, översatt en vinst för fördomsfriheten.⁷⁹ Men Eurovision song contest har redan före år 2014 varit en tävling som tilltalar och samlar sexuella minoriteter. Enligt Dean Vuletic kan man härleda de första tecknen på ett samband mellan gaykultur och Eurovision song contest till slutet av 1950- och 60-talet. På den tiden var homosexualitet fortfarande straffbart i de flesta länder så det var inget som man pratade öppet om. Den första homosexuella mannen som uppträdde i sångtävlingen var Bob Benny som representerade Belgien år 1959 och 1961. Han kom ut som homosexuell år 2001. År 1961 vann Jean-Claude Pascal tävlingen för Luxembourg med låten *Nous les amoureux*, som översätts till Vi, älskare. Låten kan tydas som att den handlar om homosexuell kärlek eftersom den var könsneutral och handlar om att upprätthålla kärlek trots social fientlighet. Vuletic säger också att Eurovision song contest tilltalar homosexuella eftersom den alltid varit “camp”.⁸⁰

HBTIQ-personer⁸¹ kunde vara mera öppna om sin fascination till Eurovision song contest först från 1990-talet framåt. Dels och kanske främst berodde det här på att Europeiska unionen från slutet av 1990-talet främjat homosexuellas rättigheter och antidiskrimineringslagar i sina medlemsstater. Det här ledde till politiska framsteg för homosexuellas rättigheter. Dels växte sångtävlingen under den här tiden och började arrangeras i större arenor där gayfansen också kunde synas i tv, samtidigt som telefonröstningen introducerades för tv-tittarna. Man kan ändå säga att det var länder som inte hörde till EU som har gjort mest för att lyfta fram HBTIQ-frågan i tv-apparaterna. Då Norges Ketil Stokkan år 1986 sjöng låten Romeo uppträdde han tillsammans med en dragqueen vilket var första gången i tävlingens historia som en könsminoritet syntes på scenen. Islands Paul Oscar var den första öppet homosexuella

⁷⁹ *Helsingin sanomat* 12.5.2014.

⁸⁰ Vuletic 2018, 78.

⁸¹ HBTIQ är ett samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med intersexvariationer (interkönade) och/eller med queera uttryck och identiteter.

man som tävlade i tävlingen år 1997 och året därpå vann israeliska transkvinnan Dana International tävlingen.⁸² Ryssland representerades år 2003 av bandet t.A.T.u som bestod av två tjejer som låtsades vara lesbiska.

Robert Deam Tobin⁸³ anser att förutom att den queera populationen tycker om estetiken kring camp så handlar det också om att känna att man har ett medborgarskap som mera bygger på identitet än härkomst. För många HBTIQ-deltagare och fans tillåter tävlingen att man utmanar och kullkastar konventionella standarder. Personerna känner att de tillhör en gemenskap, har möjlighet att påverka, har likvärdiga rättigheter och känner sig representerade av den gemenskapen. Så fast Eurovision song contest aldrig har varit lika med Europeiska unionen har den ändå betraktats stå för Europa. Brittiska journalisten Ben MacIntyre⁸⁴ har sagt att "Eurovision song contest är ett kulturellt monument över vad de flesta européerna anser att det är att vara europé. ... Eurovisionsong contest är slutligen mera en vision för Europa än en tävling. En långvarig övning i hoppfull internationalism som samtidigt är vulgär, rolig och underligt rörande." Så under 1990-talet efter kalla krigets slut sökte både Europa och HBTIQ-personerna efter sin identitet och fann den i Eurovision song contest. Det skulle betyda att en del av den europeiska identiteten därmed är att garantera rättigheter för sexuella minoriteter. Enligt Alisa Solomon⁸⁵ kan man därmed argumentera för att Israels deltagande, speciellt med akter som Dana International placerar dem mera i det sexuellt liberala väst istället för de ortodoxa teokratier i Mellanöstern.

Ännu år 2007 då Eurovision song contest hölls i Helsingfors skapade ett par östeuropeiska tävlande rubriker i hemlanden för att de var queer. Ukraina representerades av dragqueenen Verka Serduchka trots höga protester från landets konservativa politiker. Hen fick i och för sig mycket uppmärksamhet för andra saker också, som huvudbonaden som bestod av en silverstjärna som förde tankarna till Sovjetunionen och orden i refrängen som lät som "Russia goodbye", adjö Ryssland men påstods vara "Dancing Lasha Tumbai", vilket inte betyder något alls. Ukraina kom tvåa i tävlingen. Vann gjorde Serbiens Marija Šerifović med låten *Molitva* och en scenshow

⁸² Vuletic 2018, 171.

⁸³ Raykoff *et al.* 2007, 26.

⁸⁴ Raykoff *et al.* 2007, 27.

⁸⁵ Raykoff *et al.* 2007, 33.

som kallats "lesbian chic" av författaren Germaine Greer. Šerifović var klädd i en manlig kostym och hade sällskap på scen av fem undersköna bakgrundssångare. Marija Šerifović kom ut som lesbisk först år 2013, år 2007 var stämningen fortfarande förfientlig mot HBTIQ-personer i Serbien, ännu idag kan personer av samma kön inte ingå äktenskap i landet.⁸⁶

Finland har också framhävt sexuella minoriteters rättigheter på ESC-scenen. Då Krista Siegfriids år 2013 representerade landet avslutade hon uppträdandet av låten *Marry Me* med att kyssa den ena bakgrundssångaren som var kvinna. Med gesten ville Siegfriids demonstrera sitt stöd för lagen om samkönade äktenskap som just då diskuterades i Finland. Landet var det enda i Norden som inte ännu godkände samkönade äktenskap, en sak som ändå ändrades därpå följande år då lagen klubbade igenom i riksdagen.⁸⁷

Med tanke på hur liberala de nordiska länderna varit i frågan under 2000-talet hade Helsingin sanomat en artikel från Danmark om samkönade äktenskap samma dag som finalen ägde rum. I artikeln får vi veta att man i Köpenhamn viger par på löpande band under Eurovisionsveckan, Danmark har år 2014 tillåtit samkonat partnerskap i 25 år. Tyska paret Holger Schmitt och Alex Nikolai säger att de brukar åka på plats för att se Eurovision song contest alltid då värdlandet är tolerant mot homosexuella. Den här gången bestämde de sig för att också gifta sig och Köpenhamns borgmästare viger dem intill Christiansborg, där lagen om samkonat partnerskap godkändes år 1989, som den första av sitt slag i världen. Sedan år 2012 har samkonade par också fått gifta sig med varandra. HS pratar också med lesbiska paret Tahel och Shani från Israel som berättar att samkonade äktenskap är tillåtna i Israel, men att de inte kunde arrangera bröllop där. Men i Danmark kan man och därför vill de gifta sig där. Finlands tidigare ESC-representant Krista Siegfriids var också på plats i Köpenhamn och under en av hennes konserter vigdes ett danskt gaypar.⁸⁸

Den skäggiga dragqueen Conchita Wursts seger kom i en tid då lagarna mot homosexuella stramats till i Ryssland, och kommenteras också i Helsingin sanomat med:

⁸⁶ Vuletic 2018, 173.

⁸⁷ Vuletic 2018, 174.

⁸⁸ Saastamoinen 8.5.2014.

Pitkä nenä. Sitä Länsi-Eurooppa taisi nyt näyttää itään päin niille poliitikoille ja kansalaisille, jotka ovat olleet ajamassa homoja syrjiviä lakeja ja asenteita.⁸⁹
(Mari Koppinen, HS 2014)

Översatt till svenska blir det "En näsknäpp. Det är nog vad Västeuropa nu visat österut till de politiker och medborgare som har drivit lagar och attityder som diskriminerar homosexuella." I Hufvudstadsbladet tippas reporter Malin Slotte att "kvällens slag om schlagertronen kan bli en kamp mellan väst och öst. Österrikes queera Bondballad mobiliserar Eurovisionsfansen och kommer att bjuda öststatfavoriten Armenien på en tuff match."⁹⁰

Måndagen efter finalen kan vi i Hufvudstadsbladet läsa ett citat av vinnaren Conchita Wurst: "Jag vet inte om Putin tittar nu. Men mitt budskap är tydligt: Vi går inte att stoppa."⁹¹ Sångaren pratar om Rysslands president Vladimir Putin och syftar på att Ryssland nyligen skärpt lagen om homosexuella. Hufvudstadsbladets Eurovisionsreporter Malin Slotte skriver om segerlåten i en kolumn med rubriken *Det vinnande skägget* och försöker samtidigt påvisa att Västeuropa är mera tolerant.

Ett bidrag som har en viktig symbolisk betydelse när det blåser snålare vindar i Europa, och som kan ge hopp och styrka till dem som behöver det. ... Poäng rasslade in från alla länder utom Vitryssland, Armenien, Polen och San Marino. Till och med Ryssland gav Österrike sin fempoängare (Conchita var trea hos de ryska tittarna, juryn gav däremot inga poäng alls). Även Finland gav sin tolv till Österrike, som trots allt tydligt var populärast i de västliga delarna av Europa. Det var därifrån de tretton tolvpoängarna kom.⁹²
(Malin Slotte HBL 2014)

En dragqueens vinst i Eurovision song contest irriterar faktiskt Ryssland på en hög nivå. Några dagar efter tävlingen kan vi läsa i Hufvudstadsbladet att den ryska duman rasar mot Conchita Wurst.

⁸⁹ *Helsingin sanomat* 12.5.2014.

⁹⁰ *Hufvudstadsbladet* 10.5.2014.

⁹¹ *Hufvudstadsbladet* 12.5.2014.

⁹² *Hufvudstadsbladet* 12.5.2014.

- Vi måste lämna den här tävlingen. Vi kan inte tolerera den här gränslösa galenskapen, sade kommunistpartiets ledamot Valerij Rasjkin. Raskin föreslår att det i stället skapas en ny tävling, Voice of Eurasia. Vitryssland håller med, och kallar Wursts – egentligen Thomas Neuwiths – seger för ”en fullständig kollaps av EU:s moraliska värden”.⁹³ (HBL-FNB-AFP, HBL 2014)

3.3.2 Krimkrisen

Förutom att Ryssland hade stiftat nya lagar som var impopulära bland Eurovisionsfansen, så hade de också invaderat Krimhalvön som hör till Ukraina, ett annat land som deltar i Eurovision song contest. Ända sedan Ukraina blev självständigt från Sovjetunionen år 1991 har landet balanserat mellan öst och väst. I Ukrainas östra delar har man blickat mera mot Ryssland både inom politik och ekonomi, medan den västra delen av landet har blickat mot Europa och till och med fört diskussioner om att bli en del av Europeiska unionen. År 2013 lade den ryskvänliga ukrainska presidenten Viktor Janukovitj förhandlingarna med EU på is, vilket ledde till demonstrationer inom landet. I slutet av februari 2014 påbörjar Ryssland en förtäckt intervention på Krim då viktiga byggnader besätts och den ukrainska armén tvingas kapitulera. Ett nyutskatt parlament på Krim röstar för att överge Ukraina och ansluta sig till Ryssland. I april samlas ryska trupper kring Ukrainas östgräns och ockuperar nyckelbyggnader i Donetsk och Luhansk. EU och USA inför sanktioner mot ryska politiker. I maj 2014 har Ukraina ett presidentval där Petro Poroshenko väljs till nu president. Proryska rebeller i östra delen av landet blir allt mer välutrustade, men Ryssland förnekar att de är inblandade i.⁹⁴

Det är mot den här bakgrunden som 37 europeiska länder den 10 maj samlas i Köpenhamn för att tävla i musik. Arrangörerna lyckas inte stoppa publiken på 10 000 personer på plats i arenan som vill visa vad de tycker om Ryssland genom att bua då deras representanter uppträder eller filmas. Programledarna försöker säga till publiken att det är en glad tävling och att de ska bete sig, men varje gång de unga ryska tvillingsystrarna Masja och Nastia Tolmatjova syns i bild buas det ljudligt i arenan, något som hörs också genom rutan till miljoner tv-tittare.

⁹³ Hufvudstadsbladet 14.5.2014.

⁹⁴ Zuiderveld 18.2.2015.

Helsingin sanomat har intervjuat Ukrainas representant Marija Jaremtsuk⁹⁵ som säger att Eurovision song contest är en viktig tävling för ukrainarna varje år, men extra viktig i år på grund av Krimkrisen. Hon säger att Ukraina vill vara en del av Europa och vill visa sin styrka genom att delta i Eurovisionen trots krisen. De hade gärna bytt sång och istället sjungit en låt för Ukraina, men det fick de inte enligt reglerna så istället blir det den låt om kärlek som landet valde ut i december 2013. Jaremtsuk säger att hon vill få människorna att glömma politik ens för en stund. I Helsingin sanomat måndagen efter tävlingen konstateras att Ukraina fick väldigt mycket sympati av publiken i arenan, och att de nog antagligen också fått en del sympatiröster eftersom de kom på sjätte plats trots att journalisten tycker att sången var medioker. I samma stycke konstaterar journalisten Mari Koppinen att Ryssland gav sju poäng till Ukraina och Ukraina gav fyra poäng åt Ryssland, så åtminstone verkar det vara fred på musikfronten.⁹⁶

Krimkrisen är fortfarande aktuell också därpå följande år då Eurovisionen arrangeras i Wien i maj 2015.

3.3.3 Pertti Kurikan Nimipäivät

År 2015 representeras Finland av punkbandet Pertti Kurikan Nimipäivät. Bandet beskriver sig själv som ”fyra medelålders män med funktionshinder”⁹⁷ och består av Pertti Kurikka på gitarr, Kari Aalto som sjunger, Sami Helle på bas och Toni Väitalo på trummor. Kurikka och Aalto skriver och tonsätter bandets låtar. Bandet var det första av sitt slag på Eurovisionsscenen och som det konstateras i Helsingin sanomat⁹⁸ efter att det blir klart att Pertti Kurikan Nimipäivät inte tog sig vidare från semifinalen så har nog ”inga musiker med en funktionsvariation någonsin uppträtt framför en så stor publik, om man bortser från blinda sångare”. Flera artiklar tar också upp att orsaken att bandet inte tog sig vidare till final mera beror på att de uppträdde med en punklåt, vilket inte är en genre som brukar klara sig bra i Eurovision song contest. Inför tävlingen fick männen i Pertti Kurikan nimipäivät otroligt mycket publicitet internationellt; de hade ett

⁹⁵ *Helsingin sanomat* 10.5.2014.

⁹⁶ *Helsingin sanomat* 12.5.2014.

⁹⁷ *Hufvudstadsbladet* 19.5.2015.

⁹⁸ *Helsingin sanomat* 21.5.2015.

flertal tv-team som besökte deras träningslokal och de gav intervjuer dagligen under hela våren till stora mediehus i hela Europa.⁹⁹

Andra länders Eurovisionsrepresentanter visade sitt stöd för bandet också efter att de fallit ut. På presskonferensen för artisterna som gått vidare från semifinalen hade Estlands duo bestående av Stig Rästa och Elina Born med sig den finska flaggan. Rästa förklarade att han ville ta med flaggan eftersom Finland och Estland har ett liknande språk, samma nationalsång men bor på olika sidor av havet. Han älskade Finlands låt och har känt till Pertti Kurikan Nimipäivät redan i många år innan sångtävlingen. Musikmässigt var det ett modigt val att skicka punk till Eurovision song contest och låten stod ut från de andra. Born tillade att ester och finländare stöder varandra och älskar varandra.¹⁰⁰ Också det estniska folket älskade Pertti Kurikan Nimipäivät och röstade flitigast på punkarna. Esternas tolvpoängare, högsta möjliga poäng, skulle ha gått till Finland om inte den estniska juryn hade rankat bandet mycket sämre.¹⁰¹

Bandet fick tack för att deras mod att ställa upp i först den finländska uttagningen Tävligen för ny musik UMK och sedan i Eurovision song contest har gett personer med funktionsvariationer och deras kamp synlighet. Bland annat gav Helsingin sanomat ut ett nummer av tidningen som helt fokuserade på personer med funktionsvariationer. Dessutom donerade de alla intäkter som försäljningen av det tidningsnumret inkasserade till funktionshindrade barn och ungdomars verksamhet. ”Punkbandet Pertti Kurikan Nimipäivät vann trots allt. Till och med utan en finalplats har bandet vunnit hjärtan, krossat fördomar och gjorde Finland och Europa till en lite bättre plats. Bandet bevisar att allt är möjligt också för personer med funktionsvariationer” skriver journalisten Pauliina Grönholm i Helsingin sanomat.¹⁰²

Helsingin sanomats kampanj får tack, men också kritik. Saija Kivimäki från Finlands CP-förbund skriver i en insändare att Pertti Kurikan Nimipäivät har gett en röst till personer med funktionsvariation på ett aldrig tidigare skådat sätt. Den publicitet som bandet fått har främjat tolerans och förståelse, och också fört fram många problem och hinder som personer med funktionsvariation möter. Kivimäki anser ändå att spektret av personer med funktionsvariationer är mycket bredare än vad medierna lyfter fram och

⁹⁹ Othman 20.5.2015.

¹⁰⁰ *Ilta-sanomat* 21.5.2015.

¹⁰¹ Othman 24.5.2015.

¹⁰² *Helsingin sanomat* 21.5.2015.

önskar bättring i den saken.¹⁰³ Det framförs också misstankar om att inte så mycket förändras trots uppmärksamheten som bandet fått.

Finländarna brukar fira sina hjältar genom att samlas på Salutorget i Helsingfors. Det här görs då landet vinner exempelvis Eurovision song contest eller ishockey världsmästerskapet. Det blev folkfest också för Pertti Kurikan Nimipäivät, men inte på Salutorget utan på en skvär som kallas Piritori i stadsdelen Berghäll i Helsingfors. Hundratals personer samlades för att gratulera bandet för bedriften som bestod mera av att få uppmärksamhet för personer med funktionsvariationer än att vinna Eurovision song contest.¹⁰⁴

¹⁰³ *Helsingin sanomat* 23.5.2015.

¹⁰⁴ *Ilta-sanomat* 25.5.2015.

4 Avslutning

Syftet med den här avhandlingen har varit att titta närmare på de ämnen som tas upp i rapporteringen av Eurovision song contest. Sångtävlingen grundades för att skapa en europeisk identitet och samhörighet, och det har den ju också delvis gjort. Men den har också förstärkt nationella identiteter och stereotypier. Som vi kan se då vi går igenom den finländska pressens rapportering om Eurovisions song contest så begränsas rapporteringen inte endast till tävlingen och musiken, utan alla länder och deras konflikter följer med då Europa med omnejd samlas för att tävla i musik.

Det vi kan konstatera är att den finländska pressen alltid har haft ett intresse för tävlingen. Somliga år har vissa tidningar skrivit mindre och andra mera. Antalet artiklar hölls på samma nivå år 1964-65 och 1989-90, medan antalet tredubblats år 2014-15. Dels har tävlingen spridit ut sig över fler dagar under 2000-talet vilket ger ESC ännu mera synlighet och fler artiklar. Men intresset för tävlingen verkar också ha vuxit. År 1990 då Finland representerades av det finlandssvenska bandet Beat gav Hufvudstadsbladet bandet och sångtävlingen mycket mera uppmärksamhet än året innan, språkfrågan har helt klart påverkat att intresset ökat.

Antalet artiklar som behandlar samhällsfrågor ökar också hela tiden. Artiklarna som skrevs i Hufvudstadsbladet och Helsingin sanomat efter finalerna år 1964-65 var ofta mera som recensioner av programmen. Tekniken och kameraarbetet kunde få en känga av reportern, medan man försökte tolka varför det gick som det gjorde för den finländska representanten. Och det gick ju ofta dåligt. Redan på 1960-talet då Finland hade tävlat endast en handfull gånger suckade man över att vi nog aldrig kommer att vinna eftersom finskan inte låter lika fint som exempelvis franskan. Dessutom beskylldes de fransktalande länderna i Västeuropa för att rösta på varandra.

I den här avhandlingen har jag valt att lyfta fram tre teman per årtionde och ge dem ett större sammanhang. En del frågor var aktuella endast under ett år eller två, som Berlinmurens fall och skådespelarstrejken i Stockholm. Men det visade sig att många frågor återkommer genom åren. Exempelvis var uppdelningen mellan Västeuropa och Östeuropa mycket tydlig under de första trettio åren, ända in på 1990-talet då öststaterna tilläts delta. Teman som krig och fred har figurerat i låttexterna under hela tävlingens historia. HBTIQ-frågor har fått mera synlighet under 2000-talet, men det kan ha att göra

med att homosexualitet var olagligt i många länder fram till 1990-talet och det var inte ett ämne som det passade sig att prata högt om enligt den tidens normer.

I artiklarna behandlas ännu fler samhällsfrågor än de nio som tas upp i den här avhandlingen och här finns material för vidare forskning. Genom att vidga tidsramen för vilka tidningar man läser kan man också hitta fler frågor. Mari Pajala skriver bland annat att det mellan åren 1963 och 1965 pågick en språkstrid mellan Finlands svenskspråkiga tidningar och Yle. Rundradion Yle hade nämligen tolkat reglerna från EBU som så att tävlingsbidraget måste sjungas på finska, medan andra länder med flera nationalspråk tillät att man sjöng på vilket som helst av dem. De svenskspråkiga tidningarna krävde därför att Yle skulle tillåta låtskrivare att också tävla med svenskspråkiga låtar, vilket de sist och slutligen fick rätt till år 1965. I de artiklar som jag granskat nämndes aldrig den här språkstriden, vilket tyder på att det finns mycket mera att forska i ett bredare material.

Olika krig och kriser har också behandlats i artiklarna, i den här avhandlingen nämndes exempelvis Krimkrisen under 2014 och 2015. Skulle man utöver artiklarna också titta på själva sändningarna kunde man hitta ännu fler kriser som vävs in i Eurovisions song contest. År 2016 viftade Armeniens sångare Iveta Mukuchyan med flaggan för Nagorno-Karabakh, ett område mellan Armenien och Azerbajdzjan som de två länderna krigar över. Efter den här händelsen förbjöd EBU artisterna och publiken för att visa politiska flaggor och tecken i direktsändningen. Det finns ändå de som inte bryr sig om förbud, som exempelvis isländska bandet Hatari som år 2019 höll upp Palestinas flagga i direktsändning, trots att det kunde ses som provokation mot Israel. Båda dessa händelser har också fått utrymme i den finländska pressen.

För att vara en tävling som ska handla om musik och samhörighet hinner man på 60 år få in väldigt många konflikter och samhällsfrågor. Och det som avhandlingen visar är att dessa samhällsfrågor också återges av den finländska tidningspressen. Ofta kan de avklaras med några meningar, men ibland får de en helt egen artikel som i frågan om samkönade äktenskap i Danmark år 2014.

5 Källor och litteratur

5.1 Källor

Hufvudstadsbladet

21.3.1964	Alenius	Mårtenson har ”en mäktig chans”
21.3.1964	HBL	Tv-strejken avblåstes i Sverige
23.3.1964	AP	Lyckad schlagerfinal trots demonstration
21.3.1965	-	Klar seger med 5 poäng
22.3.1965	B – en	Neapeltävlingen tv-mässigt dålig
8.5.1989	FNB	Jugoslaviens melodi bäst
3.5.1990	Kim Lund	Eurovisionfinalen närmar sig – Nu är Beat i Zagreb
5.5.1990	Kim Lund	Beats hektiska vecka kulminerar i kväll
7.5.1990	Heidi Avellan	Euroeufori Europas melodi
6.5.2014	Malin Slotte	Sverige låter som Sverige brukar
8.5.2014	Malin Slotte	Finland borde klara sig
10.5.2014	Malin Slotte	Det står mellan Armenien och Österrike
12.5.2014	Malin Slotte	Det vinnande skägget
14.5.2014	HBL-FNB- AFP	Duman rasar mot Conchita Wurst
19.5.2015	Malin Slotte	Fixar PKN finalen?
21.5.2015	Malin Slotte	Ingen nagelbitare för Sverige ikväll
22.5.2015	Susanna Ginman	Seger för Pertti Kurikan Nimipäivät
23.5.2015	Malin Slotte	Tuff strid i toppen i kväll
23.5.2015	Malin Slotte	”Det här är motsatsen till partikelfysik”
25.5.2015	FNB	Måns återvänder till Sverige som hjälte
25.5.2015	Malin Slotte	Så där, Österrike

Helsingin sanomat

21.3.1964	-	Eurovision laulukilpailu ratkaistaan tänään
23.3.1964	Oculus	Telvisiossa nähtyä – Kauneutta ja kilpailua
20.3.1965	-	18 iskelmää osallistuu tänään Eurovisiokilpailuun Napolissa
22.3.1965	Oculus	Napolilainen auringonlasku
8.5.1989	-	Euroviisuja seurasi 600 milj. televisionkatsojaa
7.5.1990	Jukka Kajava	Hyvin kävi euroviisuissa
4.5.2014	Ilkka Malmberg	Paluu Intervisioon
6.5.2014	Mari Koppinen	Itävallan parrakas diiva kuumentaa tunteita
10.5.2014	Mari Koppinen	Rakkautta keskellä viisuhumua
10.5.2014	Mari Koppinen	Ukraina seuraa henkeä pidätellen Marijaa
10.5.2014	Mari Koppinen	Mahtiballadi voittaa – mutta kenen balladi?
12.5.2014	Mari Koppinen	Euroviisut olivat suvaitsevaisuuden voitto
21.5.2015	-	Ääni vammaisten oikeuksille
21.5.2015	Pauliina Grönholm	Punkyhtye nosti vammaiset esiin
21.5.2015	Mari Koppinen	Muoviset viisuvoitot unohtuvat, PKN ei
22.5.2015	Ilkka Mattila	Eurooppa euroviisujen mukaan
23.5.2015	Saija Kivimäki	PKN:n menestys edistää kaikkien vammaisten asiaa
25.5.2015	Iisakki Härmä	Pertti Kurikan Nimipäiviä juhlittiin sankareina
25.5.2015	Mari Koppinen	Vilunkipeliä viisuissa

Iltta-sanomat

22.3.1965	-	Suomen seuraava tilaisuus läpilyöntiin Euroviisukisoissa vasta 50-100 vuoden kuluttua
4.5.1989	Eeva-Kaarina Holopainen	Lasten laulukisat vai aikuisten juhlaa?
5.5.1989	Kirsi Hyytiäinen	Appelsiinimehusta voimaa viisuihin!
6.5.1989	Pasi Kostiainen	Eino Grön katsoi Euroviisut: ”Peukut pystyyn Annelille ja iskelmälinjalle
8.5.1989	Kirsi Hyytiäinen	Juhlinta huipentui Maamme-lauluun!
4.5.1990	Hannes Markkula	Euroviisuissa riittää suosikkeja - Beat valloitti Zagrebin kadut
5.5.1990	Hannes Markkula	Euroviisu-tunnelma tiivistyy: Tiina karkasi pallolla taivaalle
7.5.1990	Hannes Markkula	Yllätyslakko oli peruuttaa kisat
8.5.2014	Pauliina Leinonen	Venäjälle täyspotti Ukrainasta?
9.5.2014	Pauliina Leinonen	Finaaliin!
10.5.2014	Pauliina Leinonen	”Maanantaina takaisin kouluun”
12.5.2014	Pauliina Leinonen	Conchita hurmasi venäläisetkin
13.5.2014	Mia Paavonen	Viisut oli jäädä väliin
21.5.2015	Pauliina Leinonen	Virolaiset osoittivat tukensa Suomelle
25.5.2015	Pia Lindroos	Piritori kiehui

5.2 Litteratur

M. Arpnäs, *Stora schlagerboken: Bakom kulisserna*, Luleå 2008.

G. Bergström & K. Boréus, *Textens mening och makt: metodbok i samhällslig vetenskaplig text och diskursanalys*, Lund 2012.

A. A. Cohen et al., *Global newsrooms, local audiences. A study of the Eurovision news exchange*, Acamedia research monograph 12, London 1996.

G. Guest, K. MacQueen & E. Namey, *Applied thematic analysis*, Los Angeles 2012.

T. Judt, *Postwar : A history of Europe since 1945*, London 2010.

V. Keskinen (red.), *Täydet pisteet – Twelve points. Eurovision laulukilpailu Helsingissä 2007*, Helsingfors 2008.

I. Loivamaa & J. Seitajärvi, *Euroviisutriviaa vuosi vuodelta*, Helsingfors 2007.

T. Moisio, 'Eurovision laulukilpailu yhteiskunnallisena indikaattorina', (opublicerad pro gradu-avhandling, *Musiikintutkimuksen laitos*, Tammerfors universitet 2003.

A. Murtomäki, *Finland 12 points! : Suomen Euroviisut*, Hämeenlinna 2007.

L. Mutsaers, *Fernando, Filippo, and Milly: Bringing blackness to the Eurovision stage*, Burlington 2007. I: I. Raykoff & R. D. Tobin (red.), *A song for Europe. Popular music and politics in the Eurovision song contest*.

J. K. O'Connor & M. Lyytinen, *Euroviisut – virallinen historia*, Helsingfors 2007.

M. Pajala, *Erot järjestykseen! Eurovision laulukilpailu, kansallisuus ja televisiohistoria*, Vaajakoski 2006.

M. Pajala, *Making television historical - Cultural memory of the Eurovision song contest in the Finnish media 1961-2002*, Media History, Vol. 17, No. 4, 2011

I. Raykoff & R. D. Tobin (red.), *A song for Europe. Popular music and politics in the Eurovision song contest*, Ashgate popular and folk music series, Aldershot ; Burlington, VT 2007.

L. Pinto Teixeira & M. Stokes, "And after love... ": *Eurovision, Portuguese Popular Culture, and the Carnation Revolution*, Lanham 2013. I: D. Tragaki (red.), *Empire of Song: Europe and Nation in the Eurovision Song Contest*,

D. Tragaki (red.), *Empire of Song: Europe and Nation in the Eurovision Song Contest*. Lanham, Md.: Scarecrow Press, 2013.

P. Tommila & R. Salokangas, *Tidningar för alla: Den finländska pressens historia*, Stockholm 2000.

D. Vuletic, *The socialist star: Yugoslavia, Cold War politics and the Eurovision Song Contest*, Burlington 2007. I: I. Raykoff & R. D. Tobin (red.), *A song for Europe. Popular music and politics in the Eurovision song contest*.

D. Vuletic, *Postwar Europe and the Eurovision Song Contest*, London 2018.

5.3 Webbadresser

D. Biddle 2014, utg. Twitter, *Five Million Tweets for Eurovision 2014*, 11.5.2014, https://blog.twitter.com/en_gb/a/en-gb/2014/five-million-tweets-for-eurovision-2014.html, hämtad 17.10.2020

Copenhagen 1964, utg. EBU, <https://eurovision.tv/event/copenhagen-1964>, hämtad 4.11.2020.

Copenhagen 2014, utg. EBU, <https://eurovision.tv/event/copenhagen-2014>, hämtad 17.10.2020.

S. Ekstrand 2015, utg. Svenska Yle, *Australien tävlar i Eurovisionen*, 20.2.2015, <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/02/10/australien-tavlar-i-eurovisionen>, hämtad 17.10.2020.

Eurovision 2015 theme artwork is here 2015, utg. EBU, <https://eurovision.tv/story/eurovision-2015-theme-artwork-is-here>, hämtad 17.10.2020.

Facts and figures, utg. EBU, <https://eurovision.tv/about/facts-and-figures>, hämtad 16.4.2018.

Naples 1965, utg. EBU, <https://eurovision.tv/event/naples-1965>, hämtad 10.11.2020.

Oslo 1996, utg. EBU, <https://eurovision.tv/event/oslo-1996>, hämtad 26.10.2020.

H. Othman 2014, utg. Svenska Yle, *Här är Finlands ESC-jury*, 2.5.2014, <https://svenska.yle.fi/artikel/2014/05/02/har-ar-finlands-esc-jury>, hämtad 17.10.2020.

H. Othman 20.5.2015, utg. Svenska Yle, *Finlands PKN föll ur Eurovisionen*, 20.5.2015, <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/05/20/finlands-pkn-foll-ur-eurovisionen>, hämtad 9.11.2020.

H. Othman 24.5.2015, utg. Svenska Yle, *Juryerna satte stopp för PKN*, 24.5.2015, <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/05/24/juryerna-satte-stopp-pkn>, hämtad 9.11.2020.

A. Saastamoinen 8.5.2014, utg. Yle, *Krista Siegridsin Kööpenhaminan-keikalla vihittiin homopari – katso video*, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/05/08/krista-siegridsin-koopenhaminan-keikalla-vihittiin-homopari-katso-video>, hämtad 10.11.2020

Studio Ett 2013, utg. Sveriges Radio P1, *Eurovision – föremål för forskning*, 13.5.2013, <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=5532624>, hämtad 11.4.2016.

Teaterförbundet 2000, utgivare Teaterförbundet för scen och film, <https://teaterforbundet.se/rattighetsbolaget-tromb/om-upphovsratten/teaterforbundets-guide-till-upphovsratten/avtal-och-forhandlingar/>, hämtad 26.10.2020.

Tonight: Australia Reveals Eurovision Act 2015, utg. EBU, 4.3.2015, <https://eurovision.tv/story/tonight-australia-reveals-eurovision-act>, hämtad 17.10.2020.

Vienna 2015, utg. EBU, <https://eurovision.tv/event/vienna-2015>, hämtad 17.10.2020.

Ylen vuosikymmenet, utg. Yle, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/ylen-vuosikymmenet>, hämtad 10.11.2020.

R. Zuiderveld 18.2.2015, utg. Sveriges Television, *Ukrainakrisen – detta har hänt*, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/ukrainakrisen-pa-fem-minuter>, hämtad 10.11.2020.